ProARME

Anul V ● Nr. 2 (14) ● mai–august 2013

Revistă trimestrială de cultură militară şi patriotică

www.proarme.ro

pag. 3

Interviu

Tudor Octavian

pag. 17

Confesiuni

„Regata” de la Mangalia

pag. 6

Aniversări

„Cenușăreasa” uitată a oștirii române

Plecând genunchii în fața icoanei tale, Mihaile

pag. 2

Ceea ce suntem contribuie mai mult la fericirea noastră decât ceea ce avem.

Arthur Schopenhauer

Comentariul ediţiei

Plecând genunchii în faţa icoanei tale, Mihaile

de **Zalmo de Gikos**

De la o vreme, tot mai mulți fameni, unii dintre ei cu pretenție de istorici și recunoaștere academică, dau crâncene lovituri de copită, cu aerul că spun adevăruri, unei Românii tot mai buimace, timorate și veștede, ai cărei soldați dorm parcă somnul morții, ascunși sub fusta plisată a cine știe cărei vivandiere ori, și mai grav, prăvăliți sub povara grijilor cotidiene, orbiți de lumina bruscă a democratizării sau intimidați de regulile cam prea drastice ale unei europenizări parșive și nici pe departe dezinteresate. Și unul dintre miturile de care se opintesc să tragă cu dinții acești copii de suflet ai durerii este reprezentat de Mihai Viteazu, voievodul unificator, pe care nu știu cum să-l pună într-o lumină mai pestilențială, doar-doar îl vor scoate nu numai din cărțile de istorie – că de acolo este ca și scos! –, ci de la sufletul românului simplu, în locul lui chinuindu-se să strecoare imagini care de care mai cu sclipici, ireproșabile din punct de vedere istoric, parapsihologic etc., de regulă târfe de cartier cu studii la mama dracu', pastori și păstori de oi rătăcite, dacă e posibil, de altă religie decât cea ortodoxă, artiști sau scriitori cu nume de marțieni însă neapărat „moderniști" și așa mai departe. Preluate de catapulte media anume puse acolo unde trebuie – nu zic cu ce bani –, de publicații și edituri care numai în slujba neamului nu lucrează, aceste fumigene și elucubrații au cam de fiecare dată efecte scontate, chiar dacă pe termen relativ scurt, suficient însă ca să stopeze evoluția unui neam altminteri destul de înzestrat de la Dumnezeu, dacă ar fi avut și ceva mai multă minte și trăsături de caracter mai ferme. I se „reproșează", astfel, lui Mihai Viteazu, că de aici am pornit, că a fost un nenorocit de afacerist, chipurile, care și-a cumpărat tronul cu 1,5 milioane de galbeni de la turci, hotărât să-și scoată pârleala mai apoi cât mai grabnic, cu vârf și îndesat, pe seama sărmanului popor valah, a omului de rând îndeosebi, adevăratul plătitor de taxe și impozite dintotdeauna, pe care, caz foarte grav, l-a „legat de glie" (orice istoric și comentator semidoct de asta se agață cu prioritate ca de crima cea mai gravă; bine că este dezlegat acum, să slugărească pe moșiile iberice, italice etc.), ba mai mult, nu doar că nu el este primul unificator, dar nici măcar nu este un erou veritabil, ci, cel mult, unul „închipuit" și altele asemenea asupra cărora nu mai insist, internetul fiind de acum o tribună suficient de la îndemână de consultat pentru orice interesat. Acești bastarzi ai culturii și, în genere, ai istoriei românești nu trebuie băgați în seamă, dar nici ignorați cu desăvârșire fiindcă, asemenea putregaiului ori abcesului, puroiului și altor maladii maligne trebuie tratate din fașă, înainte de a fi prea târziu, riscul de a infesta o masă de români tot mai incultă și indiferentă la zvâcnetul momentului, gata să ia de-a gata tot ce zboară dacă e mai ieftin și cu etichetă occidentală, fiind mai mult decât posibil. Este și rostul articolului de față în care spun răspicat că nu, nu va fi „pre voia câinilor…" cum ar fi zis Sima stolniceasca Buzeasca, văduva generalului Stroe Buzescu (românii cu ceva cunoștințe din istoria patriei lor au habar la ce anume fac referire), și nici nu va fi atâta vreme cât dioptriile nu ne sunt pe deplin deformate, cum tare ar dori unii… Revenind la Mihai Viteazu, deci, i se mai reproșează între atâtea altele că, vezi Doamne, nu a apelat la „talpa țării" pentru încadrarea regimentelor sale, dimpotrivă, a legat-o de glie, a pus-o la muncă și sigur că i-a fixat niște reguli fiindcă, veșnic în război găsindu-se voievodul, dacă gloata valahă a fost cam tot pe atât de vitează și dornică de militărie pe cât este azi, e lesne de presupus cât de eficientă s-ar fi dovedit la o adică, și numai niște ageamii au fost și sunt în stare să creadă la ora de față că un război de anvergură europeană aici, la gurile Dunării, îl poate duce, conform propagandei comuniste de mai acum ceva ani, clasa muncitoare în alianță cu țărănimea de la sate. Nu, domnilor!, am mai spus-o și văd că e cazul să o repet, atunci ca și azi, un război îl face exclusiv soldatul instruit. Țăranii și muncitorii asigură, cu brațele lor, hrana, echipamentul, armamentul etc. Ce-i drept, uneori, și carnea de tun, dar asta nu așa, peste noapte, când se întâmplă să sune goarna, ci după o prealabilă și destul de îndelungată pregătire, ceea ce nu prea a fost cazul la români decât cu mari intermitențe și la un nivel destul de rudimentar, drept dovadă ceea ce se petrece azi. A nu se uita că Ion Vodă cel Cumplit care, sărmanul, trădat fiind de boieri, a trebuit să apeleze și la gloate, a socotit în momentul când a făcut frontul contra otomanilor, la Cahul, un mercenar cazac la 10 țărani moldoveni (vezi Hasdeu). Altfel spus, un profesionist străin face cât zece amatori valahi, caz valabil inclusiv în fotbal… Și Ion Vodă tot a pierdut războiul până la urmă, și odată cu războiul și viața... Or, ce susțineam noi? Nimic altceva

CONTINUARE LA PAGINA 5

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică

În colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovişteni

ISSN 2065-9903

Director fondator: Bogdan DIDESCU

Colegiul editorial: George COANDĂ, Mihai STAN, Tudor CRISTEA, Victor PETRESCU

Redacţia: Karola KIM, Marius VASILE, Rheea DELFI (redactori), Cezar PÂRLOG (redactor asociat), Puşa POPA (tehnoredactor), Octavian COVACI (grafică)

Adresa redacţiei:
București, sector 6, strada Sibiu nr. 4, bloc OD2, sc. 1, ap. 5, cod 061541

E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon: 0727.309.606
Se distribuie gratuit.

Io, Mihai Voievod, pictură de **Valentin Tănase**

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază.

Tudor Octavian:
„Viaţa începe să fie confortabilă în momentul în care ştii precis ce *nu* trebuie să faci”

un interviu de **Puşa Popa**

Jurnalistul, scriitorul şi criticul de artă Tudor Octavian s-a născut la 12 decembrie 1939 în Brăila. A absolvit Liceul Militar „Ştefan cel Mare” din Iaşi (1953–1956) şi a studiat doi ani la Şcoala Tehnică de Aviaţie din Mediaş (1956–1958). Înainte de a intra la Şcoala Tehnică de Arhitectură (1959–1962) şi apoi la Filologie în cadrul Universităţii Bucureşti (1965–1969), a lucrat ca tâmplar şi lăcătuş mecanic. În 1967, student fiind, a fost angajat cu carte de muncă şi dispensă de frecvenţă la revistele „Viaţa studenţească” şi „Amfiteatru”. Un an mai târziu, a debutat ca scriitor cu volumul *Povestiri diferite*. De-a lungul timpului, a publicat, ca jurnalist şi critic de artă, la revista „Flacăra” şi în cotidianele „România liberă”, „Naţional” şi „Jurnalul naţional”. Are peste zece cărţi de povestiri publicate, printre care se numără *Istoria unui obiect perfect* (1981), *Mihai, stăpânul, şi sluga lui, Mihai* (1983), *Tratat de înjurături* (2 volume, 1995 şi 1997), *Oameni normali* (2000), *Proşti, dar mulţi* (2004) şi cinci romane: *Noiembrie viteză* (1975), *Banda lui Möbius* (1978), *Firul principal – cuadratura cercului* (1985), *Sortiţi iubirii* (1988) şi *Motivul. Celălalt. Afară din joc* (1991). Este pasionat de pictură şi un declarat colecţionar de tablouri, motive suficiente pentru a scrie şi a publica mai multe monografii de artă, precum *Vermeer şi criticii săi*, *Florin Niculiu*, *Pictori români uitaţi*, *Jean Cheller*, *Viaţa şi opera pictorului Sever Burada* şi *Tablouri frumoase, autori necunoscuţi* ş.a.

L-am cunoscut pe Tudor Octavin, acum mai bine de 15 ani, în calitate de profesor la Şcoala Superioară de Jurnalistică din Bucureşti, unde preda *Pamfletul*. A fost unul dintre cele mai captivante şi interactive cursuri la care am participat vreodată, acolo unde umorul, psihologia umană şi deontologia profesională au fost ridicate la nivelul artei în presa scrisă contemporană. De atunci, l-am revăzut constant, de regulă cu ocazia celor două mari târguri internaţionale de carte de peste an din Capitală, *Bookfest* şi *Gaudeamus*, şi recent am reuşit să-i răpesc câteva zeci de minute pentru a consemna în paginile „ProARME”-lor câteva gânduri ale apreciatului profesor.

– Domnule profesor Tudor Octavian, de câte ori ne-am revăzut la *Bookfest* şi *Gaudeamus*, de fiecare dată m-aţi întâmpinat, zâmbind, cu expresia „Este imposibil să-mi amintesc cum te numeşti, dar îmi place enorm cum te prezinţi...”.

– Încep prin a-ţi spune că, de obicei, cauţi să fii productiv însă, odată cu trecerea anilor, începi să devii selectiv. Este, de fapt, un proces de autoconservare: mintea omenească e practic limitată, în sensul că trebuie să scoţi ceva din memorie ca să introduci altceva în loc. De aceea eu mi-am rezervat în timp luxul de a reţine, în general, fizionomiile prietenoase, pentru că, iată, am ajuns la o vârstă la care una dintre cele mai profitabile plăceri este de a mă bucura de compania unui interlocutor agreabil.

– M-a fascinat, din facultate, modul în care relataţi o mulţime de poveşti de viaţă interesante expuse într-o notă amuzantă, dar nu întâmplător, ci în aşa fel încât publicul să rămână cu o pildă, să plece acasă reflectând...

– Nu e tocmai simplu să fii altfel, să te naşti altfel. Te resemnezi cu ideea că eşti diferit şi dai vina pe ereditate. La mine, acceptarea sau respingerea faţă de unele situaţii ori anumiţi oameni este atât de rapidă şi de definitivă, încât nu mă pot manifesta decât aşa. Cred că, genetic, deţin un bagaj aromân datorat bunicilor şi străbunicilor. Aromânii au un element nativ definitoriu: pe ei nu-i poţi păcăli decât o singură dată. Pe lângă această trăsătură, liceul militar şi şcoala de ofiţeri de aviaţie m-au înzestrat cu unele calităţi care, plecând de la practicile militare, m-au separat de dezordinea din civilie. Pentru că viaţa civilă include şi un anumit element de haos...

– Într-adevăr, liceul militar şi şcoala de ofiţeri de aviaţie par să fi fost două tentative de-ale dumneavoastră de a îmbrăţişa cariera militară. Este adevărat că aţi fost exmatriculat, cum apare pe Wikipedia?

– Într-un fel sau altul, am fost exmatriculat cam din toate şcolile, în sensul că mi s-a spus ceva de genul „decât să te dăm noi afară, mai bine pleacă tu acum de bunăvoie”. Asta s-a potrivit cu reducerea forţelor armate, pe fondul unor revizuiri geografice, atunci când ni s-au dat de completat nişte formulare cu rudele de gradul I şi II, în care trebuia să specificăm, printre altele, condamnările suferite de acestea. În familia mea, destul de numeroasă, au existat mereu condamnaţi politici. În biografia părinţilor apare termenul de „cârciumar”, mai exact de „hangiu”. În ochii mahalalei treceau drept bogaţi. Aveau un han cu cinci-şase cămăruţe la marginea Brăilei unde trăgeau căruţaşii cu mărfuri şi se odihneau acolo pentru scurt timp. Era cu adevărat un „palat” din chirpici, cu un salon în care se mânca şi se dansa. Din păcate, ei nu ştiau să investească, ci doar să adune, pentru că stabilizarea din ’47 i-a prins cu saci de bani necheltuiţi. Fiind copil de cârciumar până la 20 de ani, am fost, aşadar, „exmatriculat” de la şcoala de ofiţeri de aviaţie din cauza originii mele nesănătoase. Ba mai mult, am fost dat afară din examen la şcoala de arhitectură chiar în timpul

probei de desen tehnic. Dosarul meu „cu probleme” se găsea alături de dosarele copiilor de popi şi legionari, deci, cu „origine putredă”, în special. Asta însemna că eu am supt sângele poporului... Însă acestea erau reperele reale ale vieţii mele, nu puteam să neg. De aceea, am încercat şi am reuşit să mă strecor prin toate. Am lucrat trei ani ca proiectant în arhitectură la Galaţi şi, apoi, singura şcoală unde am intrat ca orice aspirant obişnuit a fost Filologia, la 27 de ani.

– Aveţi vreo amintire mai aparte din anii când aţi purtat uniforma militară?

– Amintirea majoră din armată este legată de profesorii mei din liceul militar. Exista un „secret” al liceului militar de la Iaşi: pe vremea aceea, nu primeau numai copii cu origine sănătoasă, ci şi dintre aceia „de recuperat”. Chiar dacă aveai unele probleme biografice, te „adoptau”, punându-te întru-un tipar, şi te făceau omul lor. Ei bine, aici predau şi câţiva profesori neconvenţionali, la rândul lor cu un trecut îndoielnic, care au fost angajaţi acolo repede, peste noapte. Am făcut parte din prima promoţie a liceului militar de la Iaşi unde au fost detaşaţi cei mai buni 100 de absolvenţi (din aproximativ 1.700 de candidaţi), intraţi printr-un examen foarte dur la

Bucureşti, iulie 2013

Liceul militar „Dimitrie Cantemir”, din Breaza. La Iaşi, au fost aduşi şi instruiţi profesori civili care erau extrem de bine pregătiţi. Îmi amintesc de prima lectură recomandată de profesorul de limba română – *Peripeţiile bravului soldat Švejk în războiul mondial* de Jaroslav Hašek, iar profesorul de istorie, saturat probabil de socialismul ştiinţific şi de istoria URSS, mi-a propus un „târg” foarte drăguţ: „Învaţă oricare lecţie bine şi, indiferent ce te întreb când te ascult, tu pe aceea s-o zici, ca să nu mă chinui”, iar eu am învăţat atunci pe de rost *Tezele din Aprilie* ale lui Lenin... Vezi tu, una este să fii în armată şi alta este să-i înveţi pe cei din armată. La Şcoala de ofiţeri tehnici de la Mediaş, toţi profesorii erau oameni cu studii majore. Nu puteau fi deci nişte profesori amărâţi care să ne instruiască în reactoare. Eu m-am specializat în radiofonia de bord. Aveam atunci în şcoală, imediat după război, nişte tehnicieni excepţionali în armată, de priceperea cărora depindea viaţa oamenilor. Aviaţia nu-i o glumă, nu-i o chestiune de „origine sănătoasă”. Ştii sau nu ştii. Erau oameni capabili, ca dovadă că unul dintre profesorii mei de acolo, după ce a ieşit la pensie, a ajuns directorul Editurii Didactice şi Pedagogice...

– Iar dumneavoastră aţi ajuns, în cele din urmă, student la Filologie, în Capitală, aţi făcut parte dintr-o generaţie specială şi v-aţi dedicat scrisului. Cum a fost trecerea de la cazarmă la profesia de jurnalist?

– Să ştii că big-bangul nu este specific doar Universului. Eu, de pildă, am avut aşa un dor de împrăştiere, un dor de ducă... Adevăratele mele şcoli au fost călătoriile. Atunci când s-a putut, am şters-o imediat. Prima mea mare călătorie a fost la Târgu Mureş, prin ’68, unde am ajuns ca să fac un reportaj pentru „Viaţa studenţească”. Păi, când vii din Brăila, te stabileşti într-un Bucureşti îmbâcsit, treci pe la Mediaş – armată, cazarmă – şi ajungi tânăr student, liber, într-un oraş european în care manierele erau cu totul altfel, senzaţia este una cel puţin memorabilă. Am făcut parte probabil din singura promoţie de dinainte de ’90, când, prin ’69, am avut dreptul să alegem ce examene vrem să dăm. Şi atunci toţi am refuzat socialismul ştiinţific şi am ales teoria literaturii. A fost un an uşor bezmetic: magazinele erau pline cu de toate, se difuzau filme bune americane şi ruseşti... Eu aveam pe atunci un statul special la Filologie. Începând din anul al doilea, eram şeful departamentului de proză şi reportaj la „Viaţa studenţească” şi „Amfiteatru”. Nu prea aveam timp să dau pe la cursuri. Eram colegul profesorilor mei la ziar şi le ceream articole pe care le corectam înainte de a fi publicate în paginile acestor reviste. Am avut-o profesoară pe Geta Caragiu, care ne preda gramatică comparată. Scriam cronică de artă şi am publicat un articol despre fratele ei, Toma Caragiu. Eram prin anul patru când Nicolae Manolescu prezenta tineri prozatori în colecţia „Luceafărul”, unde am debutat şi eu pe lângă N. Stănescu, A. Păunescu, A. Blandiana. Vezi tu, există şi un moment de ingratitudine în viaţa mea: deşi am fost coleg de generaţie cu aceştia, am căutat, cât s-a putut, să nu ajung în intimitatea niciunuia dintre ei. Există o regulă în viaţa aceasta de schimb social: de obicei, primeşti ceva ce n-ai nevoie şi plăteşti de trei ori mai scump ceva ce ţi-a fost dat. Adică scrii despre mine, scriu şi eu despre tine. Este un anumit tip de ipocrizie pe care eu n-am putut să-l practic. Şi „nu” sunt mândru de asta. Şi sunt mai multe cauze, printre care se numără politeţea. Încercând să-mi evaluez elanul de simpatie cu care am răspuns, în general, cred că am făcut foarte mult „rău”. Şi mai cred că nu am duşmani neexprimaţi...

– Totuşi, n-aţi regretat niciun moment că nu aţi îmbrăcat, până la urmă, haina militară?

– Mi s-a întâmplat un paradox în toată povestea asta biografică: tot ceea ce a putut să pară la un moment dat un necaz a fost, până la urmă, de fapt, o formă de pregătire. Liceul militar mi-a dat în viaţă o direcţie, anume că orice lucru pe care îl începi trebuie să-l şi termini. De pildă, cunosc o mulţime de scriitori care încep strălucit, dar nu termină niciodată nimic, chiar dacă publică totuşi nişte cărţi. Rămân cu opera neterminată pentru că nu reuşesc să-şi impună un anumit accent stilistic, pentru că nu se pot decide dacă sunt alergători de cursă lungă ori de cursă scurtă, cu alte cuvinte, dacă sunt autori de povestiri de o pagină ori de scrieri fluvii, de romane. Viaţa, în general, începe să fie foarte plăcută şi confortabilă în momentul în care ştii precis ce *nu* trebuie să faci. O altă lege însuşită ar fi că, dacă îţi

place să faci ceva, nimic altceva nu mai are importanţă. Am fost, aşadar, „scriitor la ziar" în paginile câtorva cotidiane centrale pentru că am ştiut foarte clar ce vreau să fac: să scriu numai ce-mi place. Însă după 20 de ani am obosit, m-am epuizat ca formulă, pentru că, până la urmă, formula obligă conţinutul, cu alte cuvinte tiparul tău îţi dictează cum să scrii şi nu poţi s-o faci decât aşa cum eşti tu construit. Este ca în arhitectură: totul – înălţimea uşii, a camerei etc. – se raportează la dimensiunile potrivite cu statura umană; ori ca în arta dramatică, atunci când compun o replică, pentru scriitorii de teatru există două posibilităţi: să se potrivească perfect timpul cu replica, care se măsoară în numărul de paşi, de exemplu, de la uşă până la scaun, sau poţi să vorbeşti o juma' de oră mergând târâş între cele două repere spaţiale. M-am oprit atunci când am ştiut precis că *nu* trebuie să mai fac acel lucru.

– Sunteţi un pasionat colecţionar de tablouri, aţi scris mai multe monografii de artă şi o contribuţie fundamentală aţi adus odată cu publicarea, în 2008, a volumelor *Pictori români uitaţi* şi, împreună cu Mircea Deac, *300 de pictori români.* Când aţi descoperit arta plastică?

– La sfârşitul războiului, în salonul de dans al hanului familiei a fost adus un joc de biliard, pe care adesea mama mă înfăşa. Aici se distrau tot felul de oameni, cei mai mulţi muncitori ieşiţi după program de la fabrica „Progresul" din Brăila. Printre ei se amestecase un pictor de front neamţ, rănit în război şi găzduit de ai mei pentru scurt timp, care cred că a murit împuşcat de ruşi. Schiţase şi pictase reportaje la cald, de pe front. În urma lui a rămas un caiet cu desene iar eu aveam cam cinci ani când am început să mă joc cu el, răsfoindu-l. Avea o tehnică foarte bună şi îmi amintesc detaliile din acel caiet: soldat stând, soldat mâncând, cai şi obiecte de harnaşament... Pentru mine, el a fost o unitate de măsură a perfecţiunii artistice. Mult mai târziu, am făcut parte din „generaţia Poiana Mărului" alături de Horia Bernea şi alţii, unde l-am avut ca profesor pe Sabin Bălaşa. Eram o grupare de tineri de la Şcoala tehnică de arhitectură care căutau să-şi construiască liber propriul drum în artă. Eu am ales să fiu critic de artă. În monografiile pe care le-am publicat am repus în circulaţie peste 150 de artişti rataţi, care practic nu au existat în ultimii 50 de ani.

– Un gând de final pentru cititorii „ProARME", publicaţie care poartă cu devoţiune, încă de la fondare, acum patru ani, subtitlul *Revistă trimestrială de cultură militară şi patriotică*.

– Armata şi arhitectura mi-au antrenat învăţătura în viaţă, iar când am conştientizat că timpul trece şi pentru mine, am ales să lucrez din plăcere, fără şef şi nimic gratis. Pot spune că am rămas militar şi patriot, numai că nu se vede asta. Urez cititorilor dumneavoastră să facă acest lucru la vedere.

CONTINUARE DE LA PAGINA 2

decât faptul că, de când e lumea lume, un soldat se intruiește o mie de zile ca să combată o zi. Păi, mai avea vreme Mihai Viteazu să-și instruiască țăranii pentru confruntarea cu cei mai profesioniști militari de la acea oră, ienicerii și spahiii sultanului? Sigur că nu, ca atare, i-a mobilizat la locul lor de muncă, după cum avea să o facă și mareșalul Antonescu, și nu numai el, când a fost pus în situație similară. Și la urma urmei, cum ar fi dorit această cloacă de „tineri" și „originali" istorici, de a căror „poluție" cu iz științific se face tot mai mult caz în ultima vreme, să procedeze Mihai Viteazu în situația dată? Oh, triste figuri demne de cartea rușinii neamului! Ar fi fost, oare, mai corect sau mai bine, să procedeze precum nu mai puțin celebrul general țarist Kutuzov, contemporanul împăratului Napoleon Bonaparte, general pe care rușii îl venerează atâta, și pe bună dreptate, când a ajuns cu trupele sale pe pământ românesc? Adică nu să lege țăranii de glie, ca să nu fugă de la seceriș ori de la culesul porumbului (mi se pare că prin vremea lui Mihai Viteazu a fost adus porumbul și la noi, nu?) taman când soldatului din linia de luptă îi frigea buza mai mult, ci să-l lege în locul animalelor de povară, la jug, să tracteze carele cu provizii și cu târfele responsabile cu ridicarea moralului ofițerilor? Mai cunoaștem noi niște specimene care s-au considerat persecutate că au fost legate de lopeți, să curețe de zăpadă străzile Capitalei, în vreme ce urmașii țăranilor cândva legați de glie de Mihai Viteazu, de astă dată cât se poate de… dezlegați de o asemenea corvoadă nedemnă de statutul lor, nu și de datoria față de țara lor, au fost trimiși în tranșeele rusești, să o apere cu prețul sângelui… Și au apărat-o fără să cârâie atunci că, deh, n-au avut încotro, deși, la cât îi cunosc azi că sunt de curajoși, demni și așa mai departe, simt nevoia să mă repet (scuze!), sunt sigur că majoritatea lor, dacă li s-ar fi permis să aleagă, mare mirare de nu și-ar fi suflecat mânecile și n-ar fi tras ditamai pârtia până la Stalingrad, dar nu cu mitraliera, ci cu hârletul, lopata, grebla etc. Cum ziceam însă, din fericire, atâta vreme cât încă se mai nasc bărbați în țara aceasta pentru care mai ieri s-a jertfit și Mihai Viteazu (că doar nu a făcut-o pentru împăratul de la Praga, cu atât mai mult pentru sultan!), nu e „pre voia câinilor" (în cazul Simei Buzescu era vorba despre „câinii de tătari", vezi lespedea de la schitul Stănești-Vâlcea). Și ca să fie liniștiți toți aceștia, drept dovadă, una dintre aparent mărunțele, însă nici pe departe insignifiantele dovezi în acest sens, este inclusiv faptul că, în vreme ce unii „români" aruncă și ei cu ce-i duce mintea, nu o dată cu ouă clocite și cu lături, în miturile neamului nostru, românii adevărați, cei conștienți de rostul lor pe lumea aceasta, aruncă în veritabila luptă pe viață și pe moarte pentru supraviețuire, reizbucnită discret de la o vreme, proiectile de o desăvârșită valoare estetică, morală și educativ-patriotică precum, dacă vreți, *Acatistul Sfântului Mihai Viteazu*, al acelui Mihai văzut dintotdeauna, chiar dacă nu de toată lumea, nu un erou oarecare, cu atât mai mult un afacerist veros, pus pe căpătuială pe spinarea oropsitului neam valah, ci ceea ce a fost și rămâne, anume „marele patriot și apărător al creștinismului" european, acatist pe care l-am descoperit din întâmplare, căutând cu totul altceva pe internet, și din care mi-am luat îngăduința să reproduc aici ultimul condac, al 13-lea:

„O, de trei ori fericite Mihaile, astăzi plecând genunchii în faţa icoanei tale, har revarsă-ne din prea sfântu-ţi trup şi binecuvântează ţara şi poporul ei. Revarsă, sfinte, har peste noi toţi şi păzeşte sfânta ta unire şi credinţa românilor. Să trăim cu toţii în pace, sănătate şi belşug. Să te pomenim de-a pururi în Sfintele Liturghii alături de sfinţii ţării, sfânt viteaz şi mucenic, într-o împreună cântare lui Dumnezeu cel Sfânt: Aliluia!"[1]

[1] http://ruga.ro/2145/acatistul-fericitului-intre-voievozi-mihai-voda/

Aniversări

„Cenușăreasa” uitată a oștirii române

14 iulie 2013,
140 de ani de la naşterea armei căi ferate

de colonel (r)
Lucian Zamfirescu
Asociația Cadrelor Militare
de Căi Ferate și Transporturi

În urmă cu douăzeci de ani, românii care se deplasau prin ţară cu trenul puteau vedea, deseori, de la ferestrele vagoanelor, subunităţi de ostaşi care, în poziţia drepţi, perfect aliniate, „defilau” garniturile, mai exact le dădeau onorul. Aceste imagini intraseră deja în peisajul feroviar cotidian deoarece pe toate şantierele de construcţii de linii noi, de refacţie a căii, de întreţinere periodică sau de construcţii de poduri şi tunele, militarii din arma de căi ferate erau implicaţi direct. Prezenţa elementului militar în rândurile personalului care deservea reţeaua CFR dădea un sentiment de siguranţă călătorilor şi, totodată, le adâncea încrederea că tot ceea ce se realiza era temeinic, „făcut ca la armată”. Pentru a înţelege cauzele şi efectele apariţiei, dezvoltării, atingerii apogeului şi, apoi, a declinului – până la dispariţia – armei de căi ferate din structura armatei române trebuie să ne aplecăm asupra evenimentelor petrecute în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, din Europa, să înţelegem motivele şi consecinţele implicării României în cele două mari conflagraţii mondiale ale secolului XX, când naţiunea a traversat toate stările emoţionale posibile, de la extaz la neputinţă şi agonie, să analizăm cu obiectivitate perioada comunistă şi, ajungând în ani ‘90 ai secolului trecut, să cercetăm procesul restaurației sistemului capitalist în ţara noastră.

Astfel, pentru prima oară în lume, transportul de marfă şi călători pe „drumul de fier” şi-a făcut apariţia în Anglia, în ziua de 15 septembrie 1830 fiind inaugurată calea ferată ce leagă oraşele Liverpool şi Manchester. Acest precedent a dat posibilitatea oamenilor de afaceri să constate că transportul feroviar prezintă avantajul celor patru cerinţe imperative ale comerţului, adică siguranţă, volum de mărfuri sporit, reducerea timpului de deplasare şi scăderea preţului pe tonă/km. Maşina cu abur şi vagonul de cale ferată câştigaseră în concurenţa cu orice mijloc de transport și în special cu acela axat pe tractarea hipo. Din acel moment, în mai toate ţările din vestul şi centrul Europei s-a iscat o adevărată efervescentă în ceea ce priveşte construcţia de căi ferate. Bancherii şi întreprinzătorii s-au constituit în consorţii specializate pentru dezvoltarea acestei noi şi rentabile afaceri. Istoria omenirii consemnează că, începând cu descoperirea roţii, a scripetului şi a prafului de puşcă, cei ce se îndeletniceau cu ducerea războiului nu au pregetat să le adopte și folosească pentru ridicarea capacităţii de luptă. Aşa au fost inventate carul de luptă, balista, catapulta, arbaleta şi tunul. Firește că, din această perspectivă, nici calea ferată nu a scăpat atenţiei conducătorilor militari. Ce mijloc mai eficient şi mai rapid pentru deplasarea trupelor, a cailor, artileriei, muniţiei şi a materialelor de intendenţă, în raioanele de concentrare, se putea găsi? Istoricul american Barbara W. Tuchman surprinde, în cartea sa – *Tunurile din august*, rolul jucat de reţeaua feroviară germană în perioada mobilizării armatei imperiale din vara lui 1914: „Nu mai construiţi fortăreţe, ci căi ferate, ordonase bătrânul feldmareşal Moltke, care îşi schiţase strategia pe o hartă de cale ferată şi lăsase ca moştenire dogma conform căreia căile ferate sunt cheia războiului, în Germania sistemul feroviar se afla sub control militar, pentru fiecare linie fiind desemnat un ofiţer de stat major; nicio linie nu putea fi montată sau modificată fără permisiunea Marelui Stat Major. Manevrele militare anuale îi supuneau pe funcţionarii căilor ferate unei practici constante şi le puneau la încercare capacitatea de a improviza sau modifica traficul în funcţie de primirea unor telegrame care anunţau distrugerea unor linii sau a unor poduri. Se spunea că cele mai bune minţi produse de Școala de Război mergeau la Departamentul căilor ferate”.

Este de notorietate faptul că, la ordinul lui Stalin, în toamna anului 1941, organele feroviare sovietice au reuşit, într-un timp record, să evacueze din vestul european al U.R.S.S.-ului, în republicile din Asia Centrală, milioanele de tone ale utilajelor din uzinele şi fabricile demontate şi să aducă din Siberia diviziile care au permis Armatei Roşii să declanşeze, în ziua de 6 decembrie, pe frontul zonei Moscova, contraofensiva care a salvat capitala de invazia cotropitorilor.

Dar să revenim pe plaiurile mioritice. În iarna lui 1866, situaţia Principatelor Unite (Ţara Românească şi Moldova), atât pe plan extern cât şi cel intern, era precară. Presiunile exercitate de Imperiul Rus, Imperiul Habsburgic şi de puterea suzerană – Poarta Otomană, care erau împotriva emancipării Principatelor Române şi dezavuau actul Unirii din 24 Ianuarie 1859, dar care primise girul Franţei, Angliei şi, tacit, al Prusiei, precum şi politica oarecum centrifugă exercitată de Partidul Conservator, al marilor latifundiari, ca reacţie la măsurile legislative radicale impuse de către domnitorul Al. I. Cuza, au dus la abdicarea şi exilarea acestuia (în luna februarie). Ţara se afla în haos, în pragul disoluției, singura variantă de salvare a Unirii fiind aducerea pe tronul domnesc al unui principe străin, cu puternice relaţii la curţile regale din apusul Europei, care agreau fiinţarea unui stat român, de putere medie, la confluenţa celor trei imperii amintite: Habsburgic, Otoman şi Rus. Astfel, în urma unor sondaje făcute de reprezentanţii Partidului Liberal, persoana care ar fi întrunit calităţile de principe domnitor era un tânăr căpitan de artilerie, de 27 de ani, anume Karl de Hohenzollern-Sigmaringen, rudă de sânge cu familia regală prusacă şi înrudit (pe linie maternă)

cu Napoleon al III-lea, împăratul Franţei; ca formaţie intelectuală era de cultură franceză, vorbea câteva limbi de circulaţie europeană iar, ca opţiune politică, era adept al liberalismul. Deşi împrejurările îi erau nefavorabile – relaţiile diplomatice dintre Prusia şi Austria fiind încordate, în pragul războiului, disputa constând în prioritatea asupra regiunii veneţiene – prinţul Karl, cu asentimentul discret al cancelarului Otto von Bismark, acceptă propunerea lui Ion Brătianu (care se deplasase în Prusia pentru negocieri) de a deveni domnul Principatelor Unite. Înainte de a părăsi Prusia, în ultima audienţă ce-i fu acordată de cancelarul Bismark, acesta îl avertizează: „Vezi că vei fi nevoit să săruţi papucul sultanului!" Asemeni domnitorului Al. I. Cuza, prinţul Carol nu va face niciodată acest gest de vasalitate faţă de înalta Poartă. Ba, mai mult, el a fost cel care, în calitate de comandant suprem al oştirii, avându-i alături pe Ion Brătianu ca prim-ministru şi pe Mihail Kogălniceanu ca ministru de externe, va înfăptui, la 9 mai 1877, marele act de independenţă şi suveranitate a României. Drumul spre noua sa patrie, prinţul Karl l-a făcut cu trenul[1], pe traseul Dusseldorf–Bonn–Frieburg–Zürich–Viena–Budapesta. De reţinut că, în Germania, Austria şi Ungaria, călătoria pe calea ferată devenise ceva obişnuit tuturor clasele sociale. Pentru a nu fi arestat ca „spion prusac" de către autorităţile imperiului habsburgic, tânărul Karl a călătorit pe teritoriul austriac şi ungar ingognito, la clasa II-a, cu paşaportul fals al unui negustor ce se deplasa în Principate în scop de afaceri. Viitorul rege ai României a păşit pentru prima oară pe pământul ţarii ce o va care o va cârmui aproape o jumătate de secol – 48 de ani – la Drobeta Turnu-Severin. Acolo era aşteptat de Ion Brătianu şi de alţi demnitari care-1 vor însoţi, într-un convoi de trăsuri, până la Bucureşti, pe itinerarul Horezu–Rm. Vîlcea–Curtea de Argeş–Câmpulung–Tîrgovişte–Podul Mogoşoaiei. Ne putem închipui impresia lăsată înaltului personaj, deprins cu şoselele şi căile ferate ale Apusului, de această călătorie de aproape 400 de km pe drumurile numai pe alocuri pietruite, de trecerea apelor prin vaduri şi de trâmbele de praf stârnite de atelaje, de unde, poate, și ambiţia domnitorului Carol I de a moderniza, în ritm alert, infrastructura căilor de comunicaţii din Principate, care se va materializa la numai patru luni de la înscăunarea sa. În luna septembrie 1866, Parlamentul României aprobă construcţia unei căi ferate cu o lungime de 915 km, de la Vârciorova la Roman. Această mare lucrare a fost încredinţată consorţiului german Strousberg la preţui negociat de 270.000 franci-aur/km. De altfel, prima cale ferată de pe teritoriul românesc se afla deja în curs de realizare, începută fiind încă din 1864, de antrepriza companiei engleze John Trevor-Barkley, pe ruta Bucureşti–Giurgiu, care va fi inaugurată pe 26 august 1869. La 16 septembrie 1868, va fi finalizată și Gara de Nord (Bucureşti).

În ce privește traseul feroviar Vârciorova–Roman, acesta a fost dat circulaţie în două etape, astfel:

I. Piteşti–Bucureşti–Buzău–Brăila–Galaţi–Roman, la 13 septembrie 1872, cu ocazia comemorării a 26 de ani de la luptele din Dealul Spirei dintre compania de pompieri a căpitanului Pavel Zăgănescu şi forţele otomane care invadaseră Bucureştii pentru înăbuşirea Revoluţiei din 1848.

II. Vârciorova–Piteşti, pe 9 mai 1878, cu ocazia sărbătoririi unui an de la Independenţa de Stat, moment în care, nu tocmai întâmplător, oamenii politici români şi domnitorul Carol I au stabilit datele pentru desfăşurarea ceremoniilor, acestea marcând sfârşitul celor 500 de ani de oprimare otomană şi începutul unei ere de prosperitate sub semnul independenţei şi al demnităţii naţionale. Din punct de vedere militar, trebuie să reţinem faptul că, încă din toamna anului 1872, Marele Cartier General putea să-şi întocmească graficele de afluire a marilor unităţi în raioanele de concentrare, în caz de mobilizare, pe hărţi ale reţelei feroviare. Atenţia deosebită acordată rolului jucat de căile ferate la război l-a determinat pe Carol I să hotărască, prin Înaltul Decret Domnesc nr. 1303 din 14 iulie 1873, constituirea „formaţiunilor specializate drum de fier". Aceste subunităţi au participat activ la operaţiunile duse de armata română în timpul Războiului de Independenţă (1877–1878). Imediat mai apoi, în luna ianuarie 1880, luând în consideraţie că „reţeaua feroviară a unui stat este parte integrantă, de importanţă strategică, a siguranţei naţionale", Parlamentul României a votat transferul liniei Vârciorova–Roman din administraţia privată a Consorţiului Strousberg la administraţia naţională, guvernul înființând instituţia Căilor Ferate Române (CFR). Primul director general al CFR a fost generalul Ştefan Fălcoianu. Acestui militar, om de rafinată cultură, șef al Marelui Stat Major, fondator al Şcolii de Război şi, fapt notabil, primul ofiţer membru al Academiei Române, îi datorăm și înființarea primei companii de căi ferate, aprobată prin Înaltul Decret Domnesc nr. 2550 din 31 octombrie 1880.

Vara anului 1941. Militari feroviari din subunitatea căpitanului (viitor general) Ioan Giumale (1915–2013), undeva pe frontul de est, către Odesa.

După şapte ani de activitate, făcându-se bilanţul rezultatelor pozitive dobândite de această companie pe şantiere, experienţa câştigată de militarii feroviari în construirea de linii noi şi întreţinerea celor aflate în exploatare, Marele Stat Major propune ridicarea subunităţii la tăria unui batalion şi, astfel, prin Înaltul Decret Regal nr.15 din 18 ianuarie 1887, apare în organigrama armatei primul Batalion de căi ferate al cărui comandant a fost numit maiorul Ioan Culcer, ulterior general, comandant al Armatei 1 în Primul Război Mondial, inspector general al

[1] Mai apoi și cu vaporul, pe Dunăre (*nota red.*).

De gardă la un indicativ militar transportat pe calea ferată la finele anilor ’90.

armatei în România Mare şi ministru al lucrărilor publice în guvernul generalului Averescu.

Cu numai patru luni înainte de intrarea României în război, de partea Antantei (15/28 august 1916), Marele Stat Major, analizînd, în cadrul planului de mobilizare, posibilitatea afluirii trupelor şi al marelui volum de materiale spre raioanele de concentrare stabilite în apropierea graniţei cu Imperiul Austro-Ungar, precum şi refacerea, în regim de urgenţă, a unor sectoare de cale ferată şi lucrări de arta în eventualitatea distrugerii acestora de către inamic, propune şi obţine, prin Înaltul Decret Regal nr. 1542 din 9 aprilie 1916, transformarea Batalionului CF în primul regiment de căi ferate, care a fost pus sub comanda colonelului Ion Macri. După înfrângerea Puterilor Centrale şi încetarea ostilităţilor, Ion Macri, devenit general, a fost promovat director general al Căilor Ferate Române, poziție din care, având în subordine trupele de căi ferate şi transporturi militare, a planificat şi coordonat refacerea comunicaţiilor terestre distruse de război şi unificarea celor trei administraţii feroviare (română-rusă-austro-ungară) în teritoriile alipite României Mari: Transilvania, Banat, Basarabia şi Bucovina.

În condiţiile creării şi recunoaşterii internaţionale a României Mari, după Pacea de la Versailles, trupelor de căi ferate şi transporturi militare le-au revenit noi sarcini, de importanţă capitală, privind reabilitarea reţelei feroviare, refacerea lucrărilor de artă şi menţinerea viabilităţii circulaţiei trenurilor în regim normal, pentru realizarea cărora, în organigrama armatei române apare, conform Înaltului Decret Regal nr. 4352, din 16 octombrie 1919, Brigada de căi ferate şi pontonieri, având în compunere trei regimente de căi ferate şi un depozit de materiale şi tehnică de specialitate. La comanda acestei brigăzi a fost numit generalul George Negoescu, care mai îndeplinea, prin cumul, funcțiile de director general al coordonării minelor din Transilvania şi de preşedinte al Comisiei de selecţionare a tineretului şi de admitere în învăţământul militar. Totodată, potrivit Decretului Regal nr. 2323 din 31 mai 1922, delegaţiile Marelui Stat Major, din cadrul Inspecţiilor de Mişcare ale CFR, se constituie în Birouri de Transporturi Militare de pe lângă fiecare regională CFR.

Trupele de căi ferate şi-au făcut cu prisosinţă datoria şi în al Doilea Război Mondial, atât în campania din Est cât şi în cea din Vest. în Est, detaşamentele de căi ferate (în număr de 29, cu peste 56.000 de oameni) au acţionat pentru normalizarea şi refacerea căilor ferate din Basarabia şi ţinutul Herţa eliberate de sub ocupaţia sovietică. Comandantul acestor detaşamente a fost colonelul Adrian Petruc**.** Ofiţerul, unul dintre cei nouă copii ai preotului ortodox Petruc, cu parohia în comuna Toporăuţi, judeţul Cernăuţi (sub ocupaţie austriacă), a promovat bacalaureatul la Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuţi, iar între 1916–1918, urmează Academia Militară Tehnică, secţia căi ferate, din Mölding, Austria. Marea Unire de la 1 decembrie 1918 îl găseşte ca membru al Gărzii Naţionale Române din Viena, fiind prieten cu Iuliu Maniu. În anul 1919, solicită şi este primit în armata română, cu gradul de locotenent, în Regimentul 2 căi ferate. Urmează şi absolvă Şcoala specială de geniu, apoi îşi definitivează studiile civile, obţinând diplomele de inginer hotarnic, inginer constructor şi pe cea de licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie. După 23 august 1944, în perioada martie–iulie 1945, a îndeplinit funcţia de reprezentant român la Comandamentul trupelor de căi ferate din dispozitivul Frontului 2 Ucrainean. Mareşalul Malinovski, apreciindu-i activitatea, a propus guvernului român să-i acorde gradul de general. Primul ministru dr. Petru Groza l-a numit consilierul ministrului transporturilor şi l-a susţinut pentru a fi înălţat la gradul de general. În 1946, generalul Petruc Adrian primeşte comandamentul Bigăzii de căi ferate. În acest post s-a preocupat de organizarea şi dotarea trupelor de căi ferate şi refacerea reţelei feroviare naţionale afectată de război. La 15 august 1949, conducerea armatei îl împuterniceşte pentru constituirea armei de căi ferate şi transporturi militare, care a intrat din subordinea nemijlocită a Marelui Stat Major, şi pentru înființarea învăţământului militar de căi ferate şi transporturi militare, acesta fiind momentul apariţiei semnului nostru de armă, distinct, așa-numita „roată înaripată”. În calitatea sa de profesor al Academiei Militare şi al Politehnicii Bucureşti, Petruc a avut un rol hotărâtor și în formarea cadrelor militare pentru nevoile armei. Potrivit H.C.M. nr. 344 din 1.03. 1956, Brigada de CF, cu un efectiv anual de aproximativ de 40.000 de oameni, a fost detaşată la Ministerul Transporturilor, primind misiunea de a participa la dezvoltarea şi modernizarea căilor ferate române, concomitent cu instruirea militară a trupelor şi îndeplinirea sarcinilor de mobilizare. Această mare unitate a funcţionat pe baza principiului de gestiune economico-financiară proprie, iar veniturile obţinute, sume incomensurabile, au fost virate la bugetul statului. Odată cu detaşarea la MTTc, Brigada 38 CF a intrat în subordinea Comandamentului Serviciilor, iar din anul 1972 în subordinea Comandamentului Trupelor de Geniu. În anul 1994, Brigada 38 căi ferate se unește cu Brigada 35 drumuri, rezultând Brigada 93 căi ferate şi drumuri „Anghel Saligny”, care va funcţiona până în luna septembrie 2001, când a fost desființată conform Planului de restructurare a Armatei României în vederea intrării în N.A.T.O.

În perioada cât a fost detaşată la Ministerul Transporturilor, Brigada 38 căi ferate, cu unitățile sale subordonate – Batalionul 178 construcții căi ferate Chitila, Batalionul 186 construcții căi ferate Săcălaz, Batalionul 171 construcții căi ferate Braşov, Batalionul 192 construcții căi ferate Mangalia (care între 1974–1978 a realizat calea ferată care leagă Staţia Mangalia cu portul militar şi docul uscat), Batalionul 137 poduri căi ferate Focşani şi

Batalionul 123 poduri căi ferate Aiud[2] – a executat lucrări de importanţă deosebită pentru dezvoltarea şi modernizarea reţelei feroviare, dublarea şi electrificarea căilor ferate, construirea unor noi triaje cu instalaţii automatizate performante (Ciulniţa, Craiova, Videle, Palas-Constanţa), refacerea podurilor CF distruse de inundaţii, lucrări de poduri provizorii rutiere şi punţi pietonale în localităţile afectate de calamităţile naturale. În plus, Batalionul 178 construcții căi ferate Chitila a participat intens și la lucrările de realizare a Metroului bucureştean, la edificarea Palatului Parlamentului, la regularizarea râului Dâmboviţa, realizarea Canalului Dunăre–Marea Neagră şi a Podurilor Dunărene (Borcea şi Cernavodă). Pe lângă aceste activităţi de factură tehnică, batalioanele de CF au mai îndeplinit şi misiuni de pază şi apărare a lucrărilor de artă, de importanţă deosebită (poduri şi tunele), de pe întreaga reţea feroviară, până în anii '90, când, prin Hotărâre de Guvern, această sarcină a fost preluată de către Jandarmerie.

Din punct de vedere social, mulţi dintre militarii în termen care au fost instruiţi şi calificaţi în şcolile de specialişti din unităţile de căi ferate, după trecerea în rezervă, au optat pentru meseriile de constructori de linii şi poduri CF, angajându-se la şantierele regionalelor CFR din ţară. Semnificativ rămâne și faptul că Brigada 38 căi ferate şi, apoi, Brigada 93 căi ferate şi drumuri au fost mari unităţi cu gestiuni economice proprii, care au adus bugetului ţării sume impresionante. De asemenea, menţionăm că actuala cazarmă de la Chitila a fost construită din fondurile obţinute de militari în activităţile de construcţii şi reparaţii feroviare, precum şi din cota parte a cadrelor militare de căi ferate şi transporturi militare purtătoare a semnului distinctiv „roata înaripată", cazărmile din garnizoanele Aiud, Timişoara, Braşov şi Focşani fiind răscumpărate și ele, de către Brigada de CF, în baza fostelor legislaţii. Iar dacă vrem să trăim un moment al adevărului, trebuie recunoscut faptul că Brigada 93 căi ferate şi drumuri a fost desfiinţată, în anul 2001, la presiunile sindicatelor feroviare, care au văzut în militari potenţiali „spărgători de greve". Pentru cei care au avut ochi să vadă însă, viaţa a demonstrat că, în momente critice (inundaţii, înzăpeziri, prăbuşiri de podeţe, deraieri, alunecări de terasamente etc.), extirparea trupelor de căi ferate şi a celor de drumuri, din organigrama armatei, nu a fost benefică pentru ţară, dimpotrivă... Cu atât mai mult cu cât Ministerul Transporturilor nu a avut şi nu are capacitatea să gestioneze şi să rezolve, în timp operativ, aceste situaţii. Și ne punem întrebarea, deloc retorică: Ce se va întâmpla, oare, dacă România va fi atacată nu de stihiile naturii, ci de un inamic real, care, cu prioritate, vizează căile de comunicaţii? Unde vor fi forţele disciplinate şi instruite care trebuie să intervină, în condiţii de campanie, pentru restabilirea căilor ferate şi a drumurilor, cât şi pentru refacerea lucrărilor de artă? Un fals argument, adus de cei care au hotărât desfiinţarea armei de căi ferate, a fost acela că armatele europene din structura Alianţei Nord Atlantice nu au în componenţă trupe feroviare. Nimic mai neadevărat! Din informaţii demne de încredere, în armatele aliate funcţionează formaţiuni cu specialităţi feroviare, instruite şi antrenate anume pentru executarea operaţiunilor de construcţii şi reparaţii linii, refacerea lucrărilor de artă în regim de urgenţă şi exploatarea reţelei în caz de necesitate, aceste formaţiuni fiind încorporate, ca și în România domnitorului Carol I, armei geniu. Considerăm că încă nu este prea târziu ca factorii de decizie, guvernamentali şi parlamentari, să reflecteze asupra acestei probleme de siguranţă naţională şi să ia o hotărâre înţeleaptă. Şi, cum speranţa moare ultima, noi continuăm să credem că 140 de ani de experienţă şi trudă, de realizări incontestabile, care dăinuie pe teritoriul Patriei, nu pot fi şterși cu o trăsătură de condei. Poate, într-o bună zi, se va ivi o minte luminată care ne va face să renaştem din propria cenuşă, ca pasărea Phoenix, şi, cu aripi de foc la roata de fier, ne vom reînălţa pe frontispiciul armatei române, la locul care ni se cuvine de drept și în virtutea realizărilor istorice. Până atunci,

Cinste şi onor înaintaşilor noştri!

Sănătate şi mulţi ani de viaţă celor ce mai suntem în activitate, în rezervă şi în retragere!

Succes în realizarea dezideratului nostru – renaşterea armei căi ferate!

[2] Ulterior, parte din aceste batalioane se vor desființa, apărând, în schimb, între altele, Batalionul 195 drumuri și poduri din Târgoviște, subordonat tot brigăzii feroviare (*nota red.*).

Catrene și alte… trene

Liviu Zanfirescu

Doar atât?!...
Idealul, la români,
A trecut demult hotarul,
Berea (încă din bătrâni)
Și-n natură cu…
grătarul!

Redescoperire
O modă de curând a poposit
Pe culmi înalte ale căutării,
Modele noi să facem, și-a ieșit
Evaluarea… reevaluării.

Interes
Le-a stimulat ascensiunea,
Interesat i-a promovat,
Dar banii lor făceau minunea;
Era falit, dar s-a… salvat.

Numai comparații
(După C.V. Tudor)
Divertismentul la aleși e sporul,
Politica încinsă de manele,
„Batista pe țambal" e Tricolorul,
Iar Imnul?
„Somnoroase păsărele".

Artist fără voie?
El a ajuns un fel de operă (?!)
Prin hăhăit e strașnic admirat,
E chiar o „capodoperă" (?!)
Da-n rolul de… pirat!

Dumirire
Catrenul meu „constatativ"
Îmi repetați: „Nu-i epigramă!"
V-arăt oricând, demonstrativ,
Că totuși îl compun la c ramă
(Cu Păstorel în damigeană).

Pe lângă definiție
Negativist, dă-n mine tare:
„Nu-i epigrama constatare?"
„Și dacă nu-i, atuncea ce-i?"
O poantă-n crama cu scântei
(Venind cu muza, de la zei!?)

Joc
De-a v-ați ascunselea,
se știe,
Regal e în copilărie;
Azi, păcătos și plin de culpe,
M-ascund, dar în cuibar
de pulpe.

Arhicunoscută
Încă-mi mai frământ
gândirea
Cu mintea-ncinsă
de sinapse,
Dezbrac femeia cu privirea
Poetic însă…, brațe,
coapse…

Ultima șarjă spre nemurire (Prunaru, 1916)

(File din epopeea Regimentului 2 Roșiori)

Urmare din numărul trecut

de preot militar
Iulian Toader

Peste ani, maiorul Hristea și plutonierul major Chițan aveau onoarea de a defila la paradă înaintea stindardului. Maiorul este mutat, prin anii '40, la comanda Regimentului 2 călărași, din Brigada a 8-a cavalerie, comandată pe frontul de est de colonelul Ioan Dănescu, fostul camarad din Regimentul 2 (căzut în decembrie 1941 în Rusia), și apoi de colonelul Teodorini. În marea bătălie de la Cotul Donului, în timp ce regimentul său apăra o breșă de 80 de kilometri (!), într-o luptă cu tancurile sovietice, asupra cărora trăgea cu pistolul-mitralieră (brav și romantic călăreț…) spre a-i distrage atenția, este lovit în brat de o rafală de mitralieră care i-l smulge. Nu va pieri acolo, în pustiul stepei, ci va fi salvat cu peripeții (îngropat inițial în zăpadă, în focul luptei, apoi recuperat de un sergent destoinic din dosul liniilor sovietice…) de subordonații săi, care-l iubeau nespus, „alintându-l" *Tătuța.* Peste ani, alți „cavaleri", de data aceasta călărașii olteni, din Caracal și Romanați, își arătau dragostea față de acest brav. Până în anul 1972, când va da ultima șarjă, cea spre lumea de dincolo, generalul Ioan Hristea va onora eroii alături de care luptase în cele două războaie: primul de întregire și al doilea de reîntregire a neamului. În șarjă au căzut, morți sau răniți: colonelul Naumescu Gheorhge (comandantul regimentului), maiorul Gheorghiu Constantin, zis conu Tică (comandant al divizionului 2), căpitanul Vasilescu Marin (comandantul escadronului 2, în locul căpitanului P.P. Carp, căzut la Măgheluș), căpitanul Ganea Petru (comandantul escadronului 1), locotenentul Budac Alexandru (comandantul escadronului 3), locotenenții de rezervă Georgescu Vasile (avocat), Eremia Mihail (moșier), Munteanu Petru (moșier), sublocotenenții Radoveanu Gheorghe și Udrea Tiberiu și sublocotenentul de rezervă Alexăndrescu Vintilă, toți – comandanți de plutoane. Alături de ei au rămas pe câmpul de luptă 209 subofițeri, gradați și soldați, din care 107 morți și 102 răniți. Corpul de trupă (escadroanele 3 și parte din 1) care a lovit în nord-estul poziției inamice, aflat sub comanda ajutorului comandantului, locotenentul-colonel Pop, după o primă șarjă s-a repliat în vâlceaua de la marginea satului; executaseră ordinele comandantului transmise înainte de șarjă ajutorului său și se salvaseră în parte, asigurând astfel existența ulterioară a regimentului. Odată cu roșiorii au atacat iarăși infanteriștii maiorului Stoicescu. Lupta a fost dramatică. Infanteriști și roșiori (descălecați de pe caii care, sărmanii, primiseră în locul lor loviturile morții pornite din mitralierele germane și care, răniți sau în agonie, le țineau scut cu trupurile lor) au luat satul cu asalt. Estacada odată trecută, luptele s-au dat pe ulițe și prin casele sătenilor, în curtea bisericii și prin poienile din jur. Când li s-au terminat cartușele, carabinele au devenit ghioage. Când s-au rupt și acestea, uneltele găsite prin gospodării s-au transformat în veritabile arme de luptă. Cei răniți, dar care se mai puteau mișca, s-au târât pe lângă case sau garduri, trăgând foc în ajutorul camarazilor. Bavarezii, și ei buni și experimentați luptători, surprinși de lovitura puternică a călăreților români, fugeau spre limanul gârlei Câlnistei, spre sud, de unde le veneau trupe și artilerie grea în ajutor. Voinicia lor, pozițiile bune de luptă și cele 12 mitraliere nu le-au fost de mare folos, totuși, numai că, între timp, mai bine coordonați, germanii încep bombardamentul spre grosul trupelor noastre care, fie pe șosea (printre răniți și morți), fie pe câmpul de la nordul satului, se repliau spre liniile proprii. După orele 12.00, cu forțe noi, germanii au reluat controlul tactic al zonei dimprejurul satului, dar nu au mai avut curajul de a-l ocupa decât a doua zi, când sanitarii au ajuns la școala de pe marginea șoselei, transformată în punct de prim ajutor. Se adunaseră acolo răniții din ambele tabere: colonelul Naumescu, maiorul Gheorghiu, căpitanii Vasilescu și Ganea, locotenenții Georgescu, Munteanu, Eremia, Radoveanu, Udrea… Iar cei morți, prin grija sătenilor, erau adunați în curtea bisericii (al cărei preot titular – Tit Simedrea, viitor episcop, se găsea pe front, cu Regimentul 36 infanterie). Printre ei erau 13 infanteriști și 2 roșiori, fiind reținute numele maiorului Stoicescu Dumitru, precum și cele ale locotenenților Pană, Tănase, Rădulescu Dimitriu, Condulescu de la infanterie, Budac și Alexăndrescu de la cavalerie. Sătenii, oameni cu frică de Dumnezeu, au acordat răniților primele îngrijiri și au pregătit morții pentru cuvenita înhumare. Cei scăpați cât de cât teferi, au luat drumul spre pădurea Dârzea, mai feriți de focul imanicului, unde, în tăcere au făcut apelul, din 375 de bravi mai răspunzând prezent doar 159. Era ora 10.40. Peste fix un ceas, 11.40, după ce și-au mai tras sufletul, au pornit spre liniile românești, unde, dintr-o eroare determinată de oboseala soldaților locotenentului Șerpescu, sunt primiți cu focuri, noroc însă că s-a tras la nimereală și, astfel, nu a pierit nimeni… Emoționantă este întâlnirea dintre locotenenții Ionescu Emilian, adjutantul colonelului Ștefănescu Ștefan, comandantul Regimentului 61 al Brigăzii 34 infanterie, aflată în pozițiile de la Letca, și Hristea Ioan, comandantul plutonului 3 din escadronul 1 al Regimentului 2 roșiori, cel care se alăturase cu patrula sa, din proprie inițiativă, șarjei: „…Dinspre Letca Veche se văzu înaintând în galop spre Letca Nouă o coloană de cavaleriști. Până să mă dumiresc despre ce este vorba, văd cum coloana este întâmpinată cu foc de infanteriștii lui Șerpescu… Pun binoclul la ochi, văd cavaleriștii ezitând și schimbând, derutați, direcția. Nici gând să descalece, să ia poziție de luptă; se schimbă doar direcția galopului. Dar, Doamne, este cu putință? Cavaleriștii aceștia, draci ieșiți parcă din mlaștinile gheenei!, sunt roșiori de-ai noștri. Șerpescu, strigai în gând, ce faci? Cum e posibil așa ceva!? Șerpescu și-a dat seama de eroare, a încetat focul, nici un cavalerist n-a căzut. Acum, cavaleriștii galopează, evident, sunt speriați, de-a lungul Milcovățului spre Ghimpați…"[1] Îl găsește

[1] Șerpescu Benedict, avansat căpitan în 1916, ofițer valoros, la rându-i, remarcat în luptele de la Predeal, iubit de trupă că care realiza misiuni aproape imposibile, va face o frumoasă carieră militară, ajungând inspector general al trupelor motorizate (General E. Ionescu, *Pe Neajlov într-o toamnă rece*, Editura Militară, București, 1976, p. 53).

apoi, la ambulanță, pe Ionel Cristea, „bunul meu prieten, cavalerist, partener de escapade…Turbam de supărare ". Însă, acesta era bine dispus: «Spre surprinderea mea, Hristea era bine dispus, iar când m-a văzut, mi-a întins brațele să mă cuprindă și să mă sărute. L-am îmbrățișat, dojenindu-l în glumă: „Bine, măi, Hristea, să fii tu la doi pași de mine, la Prunaru, și să nu mă anunți, să-ți fac o vizită?" „Păi, nu venii eu în vizită, frate Emiliene, și nu văzuși cum mă luară ai tăi în primire?" „Bine că n-a fost mai rău, că românii seceră mai dibaci cu mitraliere decât nemții!"… „A, nu, pe mine m-a pălit chiar neamțul, în picior. Noroc că nu prea tare. Că a fost prăpăd… Nu te uita că sunt atâta de bandajat, peste câteva săptămâni am să fiu complet vindecat". Abia când l-am rugat să-mi povestească despre cele petrecute le Prunaru s-a crispat cumplit și a scrâșnit din dinți de nu mai știam; rănile îl dor sau inima de supărare? Relatarea lui m-a cutremurat. Din 327 de soldați au rămas 84, din 14 ofițeri mai răspund doar 5. În cele ce-mi povestea reveneau mereu un nume și o expresie: Naumescu și șarjă». Descrierea bătăliei făcută de acest eminent profesor de istorie militară, ca și analiza evenimentului, duc la o concluzie: episodul de la Prunaru putea fi evitat (dacă Detașamentul Zimnicea ar fi cunoscut poziția clară și adâncimea dispozitivului inamic, ar fi avut posibilități de comunicații, telefonice sau TFF, ar fi luat legătura cu Divizia 21 și ar fi urmat un traseu care să ocolească barajul german), dar dacă totuși el s-a produs, ostașii români, în special cavaleriștii, s-au purtat vitejește… Reușiseră să-și deschidă drum prin luptă spre unitățile românești, dar cu ce preț!... După cavaleriști, și-au deschis drum spre Letca Veche și infanteriștii români, aducând cu ei 45 de prizonieri germani. Așa și-a croit drum, prin lupte grele, pierzând aproape 1000 de oameni, Detașamentul Zimnicea, alcătuit în cea mai mare parte din ostași rezerviști. Retragerea acestui detașament a fost însoțită de un bombrdament al artileriei grele inamice. La ora 15.15, un detașament inamic este ambuscat în pozițiile din stânga și dreapta șoselei de un batalion al Regimentului 45 (Brigada 33), la rândul lui, bombardat de către două baterii și atacat fără success de două batalioane. De la un prizonier, subofițer german (din Batalionul 7 al Regimentului 29 Vânători, comandat de locotenent-colonelul Anschauer), au aflat că aceștia așteptau atacul românesc dinspre Dărgănești, dar au fost surprinși de tăria lui, iar Divizia 217 trebuia să ajungă cât mai repede la București… Dacă recunoașterea propusă maiorului Argeșeanu ar fi fost făcută dimineața (nu a fost efectuată datorită lipsei generalului Lambru de la punctual de comandă al Diviziei, acesta aflându-se la comandamentul generalului Presan pentru a stabilii elementele operației care urma, iar lipsa de telefoane a dus la imposibilitatea raportării situației de către Argeșanu, care, extrem de legist, nu și-a permis să treacă peste ordinele superiorului său, generalul Lambru, valoros comandant dar și om ambițios…) și nu la ora 15, când a fost făcută, elementele românești ar fi luat legătura și ar fi evitat sacrificiile respective.

În 16 noiembrie, la ora 7 fix (punctualitate germană…), începe lupta de la Ghimpați, printr-un bombardament german puternic asupra pozițiilor românești de la Naipu. Iar o coloană germană ataca spre Letca Veche. Începea bătălia pentru București, cea mai complexă din campania românească a anului 1916 și căreia i-a lipsit atât de puțin să reușească. Ne întoarcem la cei rămași la Prunaru, răniți sau morți. În memoriile sale, locotenentul Munteanu Petre spunea că ei, răniții, s-au adunat mai întâi pe lângă garduri sau case, apoi, venind sătenii (de unde erau refugiați de cu seară de frica urgiei…), aceștia i-au dus la școala din sat (pe marginea șoselei), transformată în punct sanitar. Acolo au primit primele îngrijiri, dătătoare de speranțe în viață. Parte din răniți, netransportabili, au rămas prin casele oamenilor care i-au îngrijit, un timp, cum au putut, mergând apoi la spitalele de campanie germane și luând calea prizonieratului. Morții – cavaleriști și infanteriști, români și germani deopotrivă – au fost îngropați chiar lângă șosea, pe locul unde șarja lovise satul. Ofițerii au fost așezați pe fundul gropilor comune, iar trupa, în încă două rânduri, deasupra. Timpul și evenimentele de la doar câțiva kilometri (începuse marea bătălie pentru București) nu lăsau nici ca oamenii să fie îngropați cu cinstea cuvenită. Caii, frumoși și nobili camarazi, unii jertfiți pentru a salva viața călăreților, au fost deposedați de echipament și, probabil, luați de armata germană (aflată într-o continuă criză alimentară) și folosiți la consum. După război, când a fost întocmit cimitirul de onoare, s-a făcut o descoperire macabră: ofițerilor și subofițerilor, care purtau cizme, le fuseseră tăiate labele picioarelor pentru a li se lua încălțămintea (după o analiză a evenimentelor și alta – teoretică – patologică, corpurile lor erau rigide începând cu seara bătăliei până la înhumare și, nemaiputând fi scoasă o cizmă de pe un picior rigid, acesta trebuind tăiat, scoase cele două părți ale încălțămintei care vor fi cusute la loc…, act lipsit total de respect și macabru). Cei morți, care purtaseră bocanci, scăpaseră mai ieftin, doar jefuiți de încălțăminte și buzunăriți. Operațiune care a durat destul de mult și a cărei captură (încălțăminte militară) era prețioasă. Cine făcuse această faptă reprobabilă? Țăranii români, din sat, care aveau un respect deosebit pentru morți, în special copii și tineri, căzuți pentru țară, asemenea propriilor fii, care luptau pe front? Bavarezii, sanitari sau trupe de asanare, știindu-se calitatea echipamentului lor, chiar uzat, superior tuturor celorlalte armate din război? Turcii, a căror religie nu le permite atingerea de cadavre a doua zi după deces? Bulgarii, mai săraci decât aliații lor, dar cu aceeași credință creștin-ortodoxă? Doar Dumnezeu știe!... La exhumare, un singur erou mai avea o pereche de bocanci, probabil fiindcă erau foarte uzați, de la reformă, și altul doar o opincă. Restul fuseseră aruncați în groapă cu buzunarele întoarse – s-a mai găsit, la toți, doar ceva mărunțiș, o monedă de argint (!?), o cutie de chibrituri și o tabacheră de tinichea. Averea unor eroi ce traversaseră Styxul spre apărarea patriei lor[2]. Ca o paranteză, inserăm faptul că eroii care au fost îngropați câțiva kilometri mai spre est, la Bălăria, nu fuseseră jefuiți. Răniții au urmat calea spitalelor de campanie germane și apoi a lagărelor de prizonieri, majoritatea în Bulgaria, dar tratamentul le-a fost, de departe, cel mai sever și înjositor dintre toți prizonierii de război, aliați sau nu. Era tratamentul rezervat românilor de germani (dar câtă diferență între cei care luptau pe viață și pe moarte cu soldații noștri și care, deseori, admirau curajul acestora, excepție făcând cei însărcinați cu paza lagărelor) și aliații lor bulgari, care se răzbunau pentru planurile încurcate prin intrarea țării noastre în război.

Colonelul Naumescu Gheorghe a avut aceeași soartă ca a „copiilor" săi luați prizonieri… Unii, mai robuști sau răniți mai ușor, au scăpat și s-au întors la ai lor, precum maiorul Gheorghiu Constantin, sublocotenenții Munteanu

[2] *Ibidem*, p. 71.

Petre și Georgescu Vasile, plutonierul Chițan Alexandru și alții, ofițeri, gradați sau soldați. Dorul de ai lor, rămași în țara ocupată sau aflată în război, le fusese tărie spre viață. Alții, răniți grav sau bolnavi, cu organismul slăbit de răni sau bolile luate din mizeria lagărelor de prizonieri, au

Foto: *Dan Giju*

Monumentul comemorativ de la Prunaru, așa cum se află azi, adică văduvit de placa de bronz frontală, mai mult ca sigur furată.
Vai de poporul care nu știe să-și cinstească eroii!

plătit cu viața tributul suprem. Printre ei se numără și capul regimentului, colonelul Gheorghe Naumescu. Nevinecat de pneumonie, cu diabet (o operație făcută în vara anului 1916 refuza să se închidă), rănit de un snop de mitralieră în piept și purtat prin spitale pentru prizonieri, se luptă cu boala și mizeria până în 3 iulie 1917, când se stinge în brațele prietenului său, colonelul de artilerie Ion Poenaru, prizonier rănit și bolnav, la rându-i. Înainte de moarte, a lăsat o scrisoare-testament pentru fiii săi, adevărat document de înaltă ținută morală și patriotică:

„Scumpii mei, mor mulțumit că în viață am avut nobila misiune de a face educație patriotică unui regiment de viteji. Le-am pregătit sufletele lor și le-am deșteptat conștiința înaltei datorii față de scumpa noastră patrie. Mor fericit, dragă soție și iubiți copii, pentru mărirea și onoarea neamului românesc, pentru libertatea fraților asupriți… și pentru dragostea a tot ce este român. Vă recomand, dragii mei, să deveniți, înainte de toate, buni patrioți – această iubire trebuie să fie dezinteresată și așa de puternică încât să poată fi capabilă de toate devotamentele și toate sacrificiile… Să nu vă dați la regrete nefolositoare pentru moartea mea, ci cultivați dragostea pentru mine așa cum am nutrit-o și eu pentru voi. Să vă îngrijiți de răniți, să ajutați pe orfani și să pomeniți numele celor care vor muri pentru Patrie. Ar fi o mângâiere supremă ca unul din voi să aleagă calea armelor, cea mai măreață și frumoasă carieră, fiindcă este inspirată de cele mai nobile sentimente: patriotism veșnic și datorie”[3]…

Scrisoarea, care ar trebui inclusă în tratatele de etică pentru militari și nu numai, multă vreme expusă în punctul muzeal din școala satului Prunaru (amenajat prin grija răposatului învățător Toma Iacovache), este acum în custodia Muzeului din Alexandria, alături de alte obiecte rămase din dramaticul eveniment. Trupul eroului a fost adus în țară în anul 1927, 1 iulie, și îngropat cu onoruri în cavoul familiei din Cimitirul Eternitatea. Și-ar fi dorit să fie îngropat alături de „copiii” săi, la Prunaru, dar nu a fost să fie. Foștii dușmani, bulgarii, au trimis trupul eroului într-un vagon amenajat special și cu gardă de onoare, atașat trenului expres Sofia-București. Autoritățile românești nu au aprobat demersurile colonelului Alexandru Filitti, comandant atunci al Regimentului, la rându-i protagonist al altei celebre șarje, cea de la Robănești, privind ducerea eroului la Prunaru, iar vagonul l-au legat la urma unui tren de marfă care a ajuns în seara de 1 iulie la Bârlad. Neonorantă atitudine a unora care au beneficiat din plin de jertfa eroilor, taxată fără milă de presa timpului[4]. Mai târziu, în anii ‘50, familia era deposedată de bruma de pământ pe care o deținea. Urmașii celor care nu iubiseră România Mare, veniți la putere tocmai în această Românie, pe care o ciuntiseră însă, loveau în urmașii celor care au iubit-o și și-au plătit scump, dar fără preget, dragostea lor. Astăzi, în cimitirul de onoare din Prunaru, un mormânt gol așteaptă… Cât despre „oamenii regimentului”, scăpați cu viață la Prunaru, aceștia, sub conducerea locotent-colonelului Pop Emanoil (din decembrie 1916 avansat colonel), vor purta alte acțiuni în cadrul bătăliei pentru București. Apoi vor lua calea Moldovei, spre refacere. Să nu uităm că aveau pierderi de peste jumătate din efective. La Bârlad nu li se permite intrarea în cazarma lor, ocupată de trupe ruse. La Botoșani, răutatea unor localnici față de convoiul militar care arăta ca … după bătălie, cu caii și soldații răniți și plini de boli, este consemnată laconic: „Orașul pare a avea sălbateci în el”… Perioada de refacere de la Burdujeni, lângă Suceava, cetatea de scaun a Marelui și Sfântului Ștefan, va reînvia Regimentul care, apoi, va purta lupte la Mărășești, Tighina, în Ungaria, făcând-și mai departe datoria față de Țară. […] Toate acele pierderi au dat țării un câștig: eroii, mulți și, acum, aproape uitați. Uitarea, ca și iubirea, este tot ceva omenesc. Despre oamenii Regimentului 2 Prunaru vom comenta într-un material viitor, cu permisiunea redacției. Regimentul este legat de cazarma de la Târgoviște, aici descălecând și, apoi, mutându-se la Caracal, unde s-a… urcat pe tehnică, devenind regiment motorizat. În toată nebunia sovietizantă a acelor ani (1954), cineva, un om, deși comunist, dar cu frică (nespusă) de Dumnezeu și, probabil, cu dragoste de Țară, a hotărât ca acest regiment, cel mai vechi din armata României moderne – era, să nu uităm, urmașul Divizionului de Lăncieri de la Iași, 1859 – să nu fie, totuși, desființat. A supraviețuit ca regiment (apoi batalion) mecanizat până în 2001, când este transformat în Bază de Instrucție, apoi, din 2005, din nou în batalion, cu același profil.

---

[3] Damian Ancu și Ion Bălan, *Vlașca în Primul Război Mondial*, Giurgiu, Editura Arhivelor Naționale, 1996, p. 64. Lucrarea tratează documentat și foarte bine – printre alte episoade din epocă – problematica Bătăliei de la Neajlov și preliminariile acesteia.

[4] Un erou adevărat, în ziarul „Cultura poporului”/3 august, 1927.

Influența Bibliei asupra alfabetizării femeii

de **Mihai Dragnea**
www.revistahiperboreea.com

Imaginea Sfintei Ana, care o învață să citească pe Fecioara Maria, sugerează cultura feminină din tradiția creștină medievală, în care mamele au misiunea de a-și educa fetele. Este posibil ca această imagine religioasă să fi influențat societatea medievală târzie, unde rolul mamelor în educația timpurie a copiilor era esențial. Prin intermediul imaginii biblice a Sfintei Ana, care o învață pe Maria să citească, se va naște perspectiva modernă a includerii femeii în viața intelectuală, cu ajutorul literaturii.

În predicile bizantine din perioada secolelor VIII-X, Maria este descrisă ca având înțelepciunea zeiței Atena, din panteonul elen. În secolul al XIII-lea, sfântul episcop dominican Albert cel Mare susținea că Maria este maestru în cele șapte arte liberale (gramatica, dialectica, retorica, geometria, aritmetica, astronomia și muzica). În reprezentările iconografice ale Bunei Vestiri din perioada medievală, fusul pe care Maria îl ține în mâini va fi înlocuit cu o carte. În anumite reprezentări, cartea este deschisă la Isaia, unde se poate citi profeția despre venirea pe lume a lui Iisus Hristos „Pentru aceasta Domnul meu vă va da un semn: Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel" (Isaia 7:14). Ideea că, în ajunul Bunei Vestiri, Maria ar citi acest text din Isaia, a fost răspândită de către călugărul Nicholas Love (secolul al XV-lea), care a tradus în engleza medievală lucrarea lui Pseudo-Bonaventura numită *Meditationes Vitae Christi,* scrisă cu puțin timp în urmă.

Sf. Ana învățând-o pe Maria să citească
(secolul al XIV-lea, Victoria and Albert Museum)

În concepția medievală, alfabetizarea Mariei ar fi avut loc în templu, așa cum erau alfabetizați și copiii din perioada medievală în mănăstiri. Ca exemplu avem reprezentarea pe sticlă a Mariei din Catedrala Notre-Dame de Chartres (secolul al XIII-lea). Acolo, Maica Domnului stă în fața profesorului alături de alți elevi.

Sfânta Ana este reprezentată iconografic pentru prima oara în anul 650, pe peretele vestic al prezbiteriului bisericii romane Santa Maria Antiqua. Imaginea Mariei având-o drept profesoară pe mama sa Ana apare pentru prima dată în secolul al XIV-lea, pe teritoriul Angliei. Scena o putem întâlni în frescele bisericilor, în picturile pe sticlă, sculpturi sau în manuscrisele cu miniaturi. O imagine de sinteză a celor două reprezentări marianice o putem găsi pe vitraliile catedralei italiene de la Orvieto (secolul al XIV-lea). Acolo, învățăturile Anei către Maria au loc în templu. Reprezentările în care din scenă lipsește cartea sunt rare.

Imaginea Mariei, care primește învățături de la mama sa Ana, ne oferă o simbolică aparte în arta religioasă medievală. Joseph Braun consideră că obiectul principal al reprezentării îl constituie cartea, în care apar pasaje din Vechiul Testament. Aceste pasaje fac referire la întruparea lui Iisus, care în anumite reprezentări iconografice apare alături de Maria și Ana. În arta medievală târzie, Sfânta Ana simbolizează cultul familiei și al fertilității feminine.

În manuscrisul *Bedford Hours* (secolul al XV-lea) avem o miniatură în care apare Sfânta Ana ținând-o în brațe pe Fecioara Maria. În fața lor, pe un suport, se află cartea de învățătură, iar în genunchi, în fața cărții, stă ducesa de Bedford, Ana a Burgundiei. Poziția ducesei, care se închină în fața patroanei sale, Sfânta Ana, sugerează faptul că Ana a Burgundiei este propietara manuscrisului. De altfel, manuscrisul a fost cadoul de nuntă din partea ducelui de Bedford, John de Lancaster.

Începând cu secolul al XIV-lea, societatea medievală va cunoaște o accentuare a alfabetizării în rândul populației. Medievistul Michael Clanchy consideră că părinții tuturor claselor sociale vor fi nevoiți să-și învețe odraslele să poată citi cel puțin un verset din Biblie. Miniatura din manuscrisul *Bedford Hours* constituie o dovadă a alfabetizării femeii medievale prin intermediul patroanei generale a tuturor femeilor, Fecioara Maria.

Imaginea alfabetizării Mariei va fi proiectată în memoria colectivă a tuturor mamelor, urmând a face din alfabetizarea copiilor una dintre cele mai importante obligații părintești. De altfel, este și lesne de înțeles faptul că femeia, prin statutul său casnic, era singura care se putea ocupa de educația și alfabetizarea copiilor. Educația domestică a copiilor este atestată în poemul englezesc numit *How the Good Wife Taught her Daughter* (Cum soția cea bună și-a învățat fiica), prezent în mai multe manuscrise din secolele XIV și XV.

La final, autoarea consideră că imaginea Sfintei Ana, care o învață pe Fecioara Maria să citească, a făcut posibilă alfabetizarea sistematică a copiilor din Evul Mediu. Acest proces va marca trecerea de la educația bazată pe imaginea vizuală la o educație literară, axată pe alfabetizarea masivă a copiilor în sânul familiei. Meritul fundamental al educației casnice îl vor avea femeile, care, prin intermediul Sfintei Ana, vor fi încurajate să-i urmeze exemplul.

Poză de familie (II)

de **Iulian Moreanu**

Toată lumea bea ness, ca pe suc, frecându-l cu apă rece din câteva învârtiri cu linguriţa în paharele de plastic (deja avem dexteritatea primitivilor care făceau focul din două-trei răsuciri ale bucăţilor de lemn), toate având acelaşi model şi aceeaşi culoare şi care nu diferă între ele decât prin iniţialele inscripţionate cu carioca, aceste minuni de instrumente de scris care au apărut de puţin timp şi sunt la mare căutare. Într-una din dimineţi chiar am văzut un camarad care, în criză de timp, a luat o linguriţă de ness şi una de zahăr, după care a băut un pumn de apă şi a zburat către sectorul său (exterior) de la care întârziase.

Călcând agale, se apropie de noi Szabo care, sub pretextul că-l doare o măsea, îi cere lui Florescu un gât de coniac. Szabo nu e ungur şi în toată familia lui nu e nici un astfel de etnic, habar n-are nici el cum de a apărut numele acesta în arborele său genealogic. E de-a dreptul obsedat sexual, nu vorbeşte decât despre sex, iar organul femeii este, după părerea sa, cea mai reuşită parte a corpului acesteia, perfecţiunea în sine. Are un pix din acela pe care, dacă îl întorci, un lichid ca cerneala îmbracă sau dezbracă o tipă destul de durdulie, iar caietele de notiţe din sala de clasă îi sunt pline cu nuduri-kitsch. Ne-a descris de atâtea ori şi cu atâtea amănunte vulva neveste-sii, încât ajunsesem s-o vizualizez; ba, mai mult încă, atunci când consoarta a venit într-o vizită la el, văzând-o, am avut un cumplit sentiment de jenă, de parcă aş fi urmărit-o prin gaura cheii, dezbrăcându-se, iar ea deschisese brusc uşa surprinzându-mă într-o idioată poziţie de voyerist. A dispărut urgent cu ea la hotelul întotdeauna supraaglomerat în zilele de sâmbătă şi duminică din acel orăşel în care parcă nu era loc în care praful să nu fie de un deget, iar când s-a întors, spre seară, nu ne-a lăsat până nu ne-a spus câte ore o regulase şi în ce poziţii pe biata femeie care cică plecase acasă crăcănată.

Îşi aprinde o ţigară, se pregăteşte să ne spună ceva – bineînţeles pe tema lui favorită, însă avem noroc cu veselarul (Botezatu), care ne cheamă să luăm gustarea. Oameni în toată firea, toţi titraţi, iar unii, în viaţa civilă chiar cu funcţii mari, se reped înghiontindu-se asupra ovalului pe care îl lasă urgent fără conţinut. Nu toţi, totuşi; rămânem deoparte: Gorun, maestrul Moraru şi eu şi Florescu, care, la lenea pe care o are în oase, nu s-ar ridica în nici un caz doar pentru o felie de pâine unsă cu unt şi o bucată de salam cam grăsuţ. Şi totuşi, nu rămânem nemâncaţi; drăguţul de Vlaicu ne aduce „porţia” cuvenită, după ce mai întâi face acelaşi lucru şi pentru cei doi artişti. Nu am înţeles de ce face treaba asta, dar, de fiecare dată când observă că rămânem deoparte, se avântă în grămada aceea penibilă şi, după ce se zbate încasând, dar şi dând ghionţi în stânga şi-n dreapta, vine şi, fără să spună un cuvânt, ne întinde porţiile pe care a reuşit să le apuce pentru noi. Este un introvertit prin excelenţă, am încercat de câteva ori să intru în vorbă cu el, dar nu am reuşit să-i smulg decât câteva cuvinte fără importanţă şi din care nu am înţeles nimic. Odată, în timpul unui control al posturilor de gardă, l-am surprins plângând. L-am întrebat dacă s-a întâmplat ceva şi mi-a spus (mă rog, „raportat”…) că nu; toată noaptea aceea mi-am făcut tot felul de gânduri şi am stat într-o permanentă stare de anxietate, ca nu cumva să fi căzut într-o stare depresivă şi să-i vină vreo idee necugetată. Nu puteam găsi nici un motiv plauzibil ca să-i iau muniţia de război cu care eram dotaţi, aşa că nu m-am liniştit decât în momentul în care am scăpat de aceasta predând serviciul de gardă plutonului care ne-a înlocuit. Am adus la cunoştinţă întâmplarea comandantului de pluton, care a rezolvat la rându-i problema într-un mod, i-aş zice, elegant, fără a da ceva de bănuit. A vorbit cu medicul unităţii, acesta a organizat chipurile un control medical pentru tot plutonul şi, uite aşa, nu ştiu ce i-a „descoperit” (oricum, nu ceva grav!) astfel încât nu mai trebuia să piardă nici o oră din somnul de noapte, motiv pentru care s-a sugerat (ceea ce s-a şi întâmplat – altfel, cum?) să nu mai facă de planton şi deci să nu mai intre nici în gardă. Vlaicu nu a aflat niciodată de această stratagemă şi nici eu nu am mai spus nimănui de ea, nici măcar lui Florescu.

– Da!... Atenţie! strigă comandantul de pluton. Bază elevul… şi-l numeşte la întâmplare pe unul dintre noi, „bază!” strigălarându-i acesta, năuc, auzindu-şi numele şi ridicând braţul drept, pluuu-too-oon, în coloană… adunarea!

Ori Gorun şi-a terminat povestea ori, din cine ştie ce alt motiv, locotenentul-major a luat decizia aceasta după ce şi-a consultat ceasul ţinut şmechereşte la mâna dreaptă şi cu cadranul spre interior. Ne executăm, deşi e mai greu, pentru că fiecare trebuie să se orienteze în funcţie de „bază” şi să lase loc pentru cei ce se vor aşeza stânga-dreapta sau faţă-spate; de regulă sunt dat eu sau un comandant de grupă ca reper („bază”) şi atunci lucrurile sunt mai simple. Ne îndreptăm ţinuta, înjurăm în gând, dar şi zâmbim, pentru că avem şi de ce – dinspre poalele Dealului Mănăstirii îşi face apariţia, roşu la faţă şi gâfâind, comandantul de batalion venit în inspecţie împreună cu însuşi locţiitorul politic! (Cum naiba de intuise că aveau să apară cei doi ştabi?). Acesta, deşi e „doar” locotenent-colonel, are funcţie mai mare decât chiar comandantul şcolii; îl ştie toată lumea de frică şi pe unde trece se face brusc linişte. E dat dracului, un ţigan frumuşel foc, înalt, brunet cu ochi albaştri, având o mustăcioară à la Raj Kapoor, mereu impecabil îmbrăcat, ţinuta stând pe el ca pe manechin, lasă întotdeauna în urma sa o dâră de parfum fin. Fumează cu o eleganţă cum n-am mai văzut la altcineva, de zici că a învăţat asta la Universitate, iar când îţi vorbeşte te priveşte atât de adânc în ochi, încât zici că a intrat în tine şi scormoneşte pe acolo căutând cine ştie ce. Lasă impresia unui tip citit pentru că, deşi cunoaşte literă cu literă cuvântările tovarăşului ca şi celelalte documente de partid şi de stat, l-am auzit nu o singură dată făcând referiri la autori străini grei. Locotenentul-major îi dă raportul (comandantul de batalion – colonel plin – stă respectuos la doi paşi în urma sa), cum că plutonul X se află acolo pentru a efectua nu ştiu ce

exerciţiu aplicativ, după care „politicul” vine şi dă mâna cu fiecare dintre noi (un gest care nu are absolut nimic de-a face cu milităria obişnuită), întârziind ceva mai mult în dreptul lui Gorun şi a lui Moraru, cu care se ştie mai de mult; chestia asta produce o dezordine veselă pe care o accentuează şi grăsuţul de comandant de batalion, ce se simte obligat să facă acelaşi lucru,

– Aţi început să număraţi AMR-ul? întreabă zâmbind ca acel celebru actor indian şi dezvelindu-şi parcă studiat, înceeet-înceeet dantura impecabilă şi de un alb de fildeş.

– Eheii… se scapă Szabo oftând (şi-l bănuiesc închipuindu-se cum i-o trage neveste-sii), din prima zi!...

– Lăsaţi, că trece… ne încurajează „politicul”. Oricum, nu v-a stricat. Azi e-n… aşadar… au mai rămas… (lungeşte de sanchi vorba, ştie precis câte zile mai sunt până la liberare, dar vrea să afle de la noi cât de tare ne frământă „problema”)… au mai rămas…

– 27 de zile, tovarăşe colonel! îl salvează, chipurilea, acelaşi Szabo, şi gata… (ne întoarcem la regulat… cred că adaugă în gând).

– Oricum, repet, să ştiţi că nu v-a stricat, o să vedeţi… Din câte mi s-a raportat, aţi fost un pluton de activişti foarte bun… da, da… foarte bun… Să nu uitaţi că, în timp de *ceva*, să ferească sfântul, veţi avea funcţie de locotenent-colonel! Bun, nu vă mai reţin („Pluton, drepţi!” ordonă locotenentul-major şi luăm instantaneu poziţia respectivă), continuaţi-vă activitatea („Pentru onor, înainte!”), dă mâna cu comandantul de pluton şi apoi o porneşte înapoi, cu comandantul de batalion urmându-l îndeaproape şi parcă înviorat, noi urmărindu-i în poziţia aceea de formaţie până când dispar de tot din raza vizuală.

Locotenentul-major se uită la ceas:

– Pluton, de voie, zece minute pauză de-o ţigară!

Adică, altfel spus, până la ora de plecare spre unitate iar o s-o fredonăm care cum avem chef. Se refac, în mare, cam aceleaşi grupuleţe şi „perechi”: cei care n-au văzut nici măcar Varna se strâng în jurul lui Gorun, maestrul Moraru se reaşează în locaşul în care mai stătuse şi-şi mişcă cu eleganţă, abia vizibil degetele pe claviatura unui pian pe care el precis o şi simte, interpretând ştie ce simfonie, eu şi Florescu ne trântim la rându-ne în locul de unde ne ridicasem ceva mai devreme, Szabo visează în gura mare la o ploaie cu pizdulici, Ţicu vânează pe vreunul pe care să-l pârască, Botezatu a curăţat ovalul de ultimele resturi de pâine şi şi-l ţine deasupra capului pe post de umbrelă de soare – şi tot aşa.

– Bă, îl aud pe Florescu, să dea dracii dacă se mai termină armata asta…

– Adică? îl întreb, dându-mi jos cămaşa subţire şi rămânând în maieul verzui, cu iniţialele mele cusute pe el.

– Adică, aşa… În cât e azi – în 22 august, nu?

– Da.

– Ei, ai să vezi că şi mâine o să fie tot în 22, şi poimâine tot în 22, şi răspoimâine tot aşa… o să încremenească timpul în ziua asta… Şi noi n-o să mai terminăm armata niciodată şi o să rămânem aici pe veci!...

– Măi, Costică (prenumele lui Florescu este Constantin), de când ai început tu să filosofezi?

– Ai să vezi că Lipova scrie pe noi – pe ve-ci-e!...

Florescu are nişte raţiuni foarte serioase de a se vedea cât mai repede acasă. Mi-a zis că, înainte de a fi încorporat, a lăsat gravidă o utecistă de-a lui, pentru care nu avea cine ştie ce sentimente de iubire nebună, se mai distrau şi ei din când în când, dar i se părea suspectă uşurinţa cu care tipa se lăsase fecundată. Nu cumva voia să pună mâna pe el?, mai ales că-l încredinţase că nu o să fie vorba de nici un „pericol”, că *ştie ea ce face.* „Şi a făcut pe mă-sa! Cum o mai scot eu la capăt cu Viorica? Fiindcă e imposibil să nu afle, dacă nu cumva o fi şi aflat, dar încă nu zice nimic până nu mă liberez”.

– Da-da, o să vezi, aici o să îmbătrânim!... tot repetă muşcând mărunt dintr-un fir de pai prăpădit.

Viorica e fata cu care Florescu e prieten de ani de zile şi cu care trebuie să se însoare după ce aceasta termină facultatea de medicină, adică peste doi ani. Cea care „l-a păcălit” i-a scris, zicându-i că a rezolvat problema, a făcut chiuretaj, dar Florescu zice că nu crede până nu o vedea cu ochii lui că abdomenul ăleia e plat. Pe de altă parte, însă, nici nu a avut curaj să ceară o permisie, pe care cu siguranţă că ar fi obţinut-o, ca să meargă acasă şi să se convingă ce şi cum. „Şi dacă o da Dumnezeu să fie aşa şi scap, futu-l p-ăla care se mai încurcă cu vreo putoare d-asta care se mai dă şi mare revoluţionară! Mai bine o labă sănătoasă, care, făcută la vremea ei, face cât zece femei!”

O dă pe glumă, dar e una amară, nu crede o iotă din ce-i scrie utecista, prietenii cu care mai corespondează evită subiectul (dacă aceasta a mai „slăbit”), iar scrisorile de la Viorica sunt destul de neutre. Mi-a povestit păţania din primele zile, când ne-am împrietenit, şi, de atunci, la intervale aproape regulate, face ce face, aduce în discuţie subiectul şi este din ce în ce mai îngrijorat. Am încercat să-l mai liniştesc, i-am zis că, dacă tipa l-ar fi minţit, probabil că, până acum, ar fi trebuit să şi nască, „păi asta e, Iuliane!, a ţipat el, dacă mă trezesc că mă aşteaptă la gară cu plodul în braţe, nu mă întorc şi mă arunc înaintea primului tren?” Îi fac tot felul de raţionamente, conexez idei, aduc argumente din cazuri similare inventate de mine, se mai linişteşte o vreme, apoi pică iar într-o stare la limita depresiei pe care reuşeşte însă să şi-o reprime destul de bine atât în faţa celorlalţi camarazi, cât şi a superiorilor.

– Bază… (eu), pluton, în linie, adunarea!

Mă scol în picioare, îmi închei cămaşa din mers strigând în acelaşi timp şi ridicând mâna dreaptă, „bază” şi, în mai puţin de un minut, suntem aliniaţi în formaţia ordonată.

M-am uitat la ceas, era vremea să ne întoarcem, mai trecuse o zi, care însă, după Florescu, aflat lângă umărul meu, ca egal în grad, va încremeni pe vecie la această filă din calendar. Toată lumea se gândeşte, cu siguranţă, încă de pe acum şi cu mare nerăbdare, la meniul de mâine, care va fi unul special – friptură la grătar, cartofi prăjiţi, 100 ml ţuică de căciulă şi un litru de vin la masă – dat fiind că e ziua naţională. O să avem şi program lejeeer, cu film, activităţi cultural-poliiitice, hai că nu a fost prea grea armata asta, faţă de ce e la trupeţi, suntem ca în tabără.

Primim comanda „înainte, marş!”, şi începem să coborâm Dealul Mănăstirii. Când ajungem aproape de poalele lui, facem un „salt, înainte!”, cu AKM-ul în mâna dreaptă şi gata să rupem inamicul în zeci de bucăţele, în cazul în care ar avea proasta inspiraţie să ne iasă în cale. Câteva babe care ies din curtea bisericii îşi fac cruce văzând cât de chinuiţi suntem; „lasă-i, măi, mamă, că e nişte copii şi pă căldura asta…” îndrăzneşte una să-l admonesteze pe locotenentul-major, dar îşi înghite

vorbele când îi vede figura aprigă pe care acesta i-o aruncă şi care mai-mai s-o dea grămadă. Am prins toţi în obraji roşeaţa de care *e nevoie*.

După ieşirea în şosea, ne aranjăm ţinuta, îmi reiau locul în fruntea plutonului, ca demn locţiitor ce sunt şi o pornim în cadenţă spre unitate. Eduard primeşte ordin să dea tonul la cântec. Ne place să cântăm, mai ales când ne deplasăm spre locurile de instrucţie din afara şcolii sau la întoarcere, şi în plus maestrul Moraru ne-a învăţat cum să interpretăm toate cântecele pe două voci, că se opreşte lumea în loc şi ne ascultă; câteodată mai văd pe câte unul, cu coada ochiului, lăcrimând.

Încet, încet ne apropiem de poarta unităţii. Mai avem cincizeci de metri şi ştim ce ne aşteaptă. Într-adevăr, „Gaze!", auzim comanda cunoscută, ne aşezăm din mers măştile măsluite în aşa fel încât să putem respira în voie şi, în plus, ni se ordonă să şi alergăm. Un elev de serviciu în gardă ne deschide poarta şi suntem priviţi cu compătimire, „vai de ei, iar i-a muncit ca pe hoţii de cai!". Dincolo de perdeaua de la biroul său, îl bănuiesc pe comandant privind cu admiraţie la viitorii ofiţeri rezervişti care vor fi gata oricând ca, la nevoie, să… chiar cu preţul vieţii…

Ajungem pe platoul de adunare şi ne dăm jos măştile de gaze. Suntem îmbujoraţi şi transpiraţi cât să stârnim mila celor de la alte companii şi arme, de, infanterişti, iepuri de câmp… Mai e o jumătate de oră până intrăm la sala de mese. Aflăm rapid că avem ciorbă de fasole (delicioasă!) şi orez cu carne de pasăre. Botezatu, care ne dă această ştire după ce se întoarce de la bucătărie, unde a lăsat ovalul, ne reconfirmă meniul festiv de mâine. Florescu dă gata un „DS" din trei fumuri: „bătrâne, hai să bem un ness, fac cinste". În bufet e cam aglomeraţie, însă treaba merge repede, cei doi vânzători s-au obişnuit cu tabieturile noastre şi au pregătite din timp zeci de pahare de plastic cu ness gata frecat cu mixerul. Un astfel de pahar cu acest elixir costă fix doi lei. Florescu scoate fără jenă sticluţa de „Drobeta" şi pune câte o lacrimă de coniac în paharele pe care le aduce de la tejgheaua acoperită cu o tablă de aluminiu. Dăm noroc.

– S-a mai dus o zi, Costică, zic. Au mai rămas… câte zile a zis Szabo? fac pe uitucul, deşi nu e elev în toată şcoala care să nu ştie lucrul ăsta.

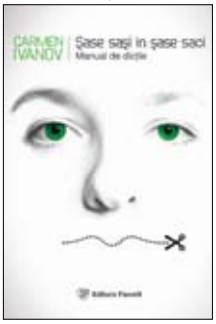
– S-o fi dus, zice Costică şi soarbe gânditor din ness, dar au mai rămas cât pentru o veşnicie… Îţi spun eu, armata asta nu-se-mai-ter-mi-nă… Amin!

Semnal

Cărțile FavoritE

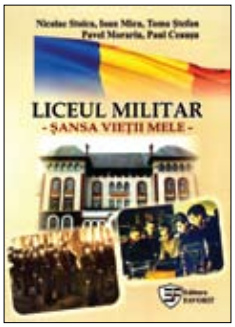

Şase saşi în şase saci. Dacă nu aţi reuşit să pronunţaţi repede şi corect acest enunţ este musai să intraţi în posesia unicului manual de dicţie existent pe piaţa de carte de la noi, publicat recent la **Editura Favorit**. Autoarea, **Carmen Ivanov** (*stânga imaginii, în ziua lansării*), a fost editor de ştiri şi editor voce la canalul TV N24, apoi editor de jurnal la Realitatea TV şi un timp directorul ştirilor la radio City FM Bucureşti. Mai mult decât atât, vocea ei a fost selecţionată pentru singurul sintetizator vocal profesional în limba română, care a obţinut numeroase premii în străinătate. În prezent, este trainer la Şcoala de Televiziune „Tudor Vornicu" din Bucureşti, unde predă un curs de iniţiere în dicţia profesională. Din experienţa acumulată, Carmen Ivanov a creat şi a strâns o mulţime de exerciţii în această culegere de aplicaţii practice, oferind mai multe metode de exersare a elementelor de dicţie: volumul vocii, ritm, pronunţie, tonalitate, respiraţie şi dificultăţi de articulaţie, toate adaptate la comunicarea actuală a celor pentru care vorbirea în public reprezintă o meserie: avocaţi, profesori, politicieni, oameni de P.R. şi de mass-media (prezentatori radio-tv, reporteri, voice-overi), purtători de cuvânt, lideri (şefi, comandanţi) etc. În egală măsură, cartea se adresează tuturor celor care doresc să-şi îmbunătăţească, indiferent de domeniul în care lucrează, calitatea vocii, a sunetelor, corectitudinea pronunţiei şi cursivitatea exprimării. Căci într-o lume a comunicării, indiferent dacă ai o funcţie de conducere sau eşti un funcţionar oarecare, calitatea vorbirii îţi dă mai multă încredere în tine, eşti mai bine înţeles şi acest lucru îţi poate schimba pe undeva imaginea în raport cu ceilalţi. De asemenea, persoanele care au unele defecte de vorbire (pelticii, bâlbâiţii, sâsâiţii ş.a.) pot parcurge cu încredere acest manual, întrucât pot găsi aici soluţii pentru rezolvarea tuturor particularităţilor de rostire. Accentul şi graiul specifice regiunilor ţării pot fi nuanţate, diminuate şi aduse cu succes la nivelul limbii române literare. Manualul de dicţie „Şase saşi în şase saci" (Editura Favorit, București, 2013, 272 pagini, ISBN 978-606-93475-0-8) cuprinde peste 300 de exerciţii practice, special gândite pentru toţi cei care vor să-şi perfecţioneze dicţia. Cartea a fost lansată la 13 mai, în fața unui public de peste 200 de persoane, majoritatea cursanți și colegi de presă ai autoarei, în selectul restaurant „Carol" din centrul Bucureștiului. Detalii suplimentare pe site-ul **www.dictie.ro**.

Puşa Popa

Liceul militar – şansa vieţii mele, o altă carte cu însemnele Editurii Favorit și apărută chiar în vara aceasta, îi are ca autori pe **Nicolae Stoica**, **Ioan Micu**, **Toma Ştefan**, **Pavel Morariu** și **Paul Ceauşu**, cu toții absolvenți, în urmă cu ani mulți, fix 60 în 2012 (*mulți înainte!*) ai Liceului militar „Dimitrie Cantemir" din Breaza. Împărțindu-și echitabil cele circa 200 de pagini ale volumului, autorii, ajunși astăzi la vârsta amintirilor, nu fac altceva decât să înalțe un imn de iubire și recunoștință unei instituții care i-a făcut oameni, toți cinci ajungând să îndeplinească funcții și misiuni importante pentru România atât în țară cât și în străinătate, parcursul lor profesional fiind presărat cu fapte și întâmplări memorabile deloc la îndemâna unui pui de țăran mai mult sau mai puțin orfan după războiul mondial abia încheiat, când ei făceau primii pași în viață, dar în mod cert cu o soartă ca și predestinată în alte condiții de spațiu și timp. Scrisă cu entuziasm și pe alocuri chiar cu meșteșug, cu obiectivitate și fără menajamente atunci când este cazul, în sensul că, dacă sunt amintiți și descriși dascălii care le-au jalonat cariera în sensul bun al termenului, nu sunt omiși, uneori, nici neaveniții ajunși să facă educație unor copii în plină formare prin cine știe ce accidente ale vieții, cartea aceasta se recomandă de la sine, fiind deopotrivă un model pentru alți absolvenți regăsiți în aceeași postură, adică la ora bilanțului și, nu în ultimul rând, o filă de istorie și, totodată, o poveste despre niște liceeni de acum peste o jumătate de veac, pe de o parte atât de diferiți de cei de azi și totuși la fel de frumoși, de optimiști și încrezători în ziua de mâine care, iată, cel puțin în cazul lor, a demonstrat că merită să fie trăită. Felicitări autorilor pentru această lectură mai mult decât agreabilă! (**D.G.**)

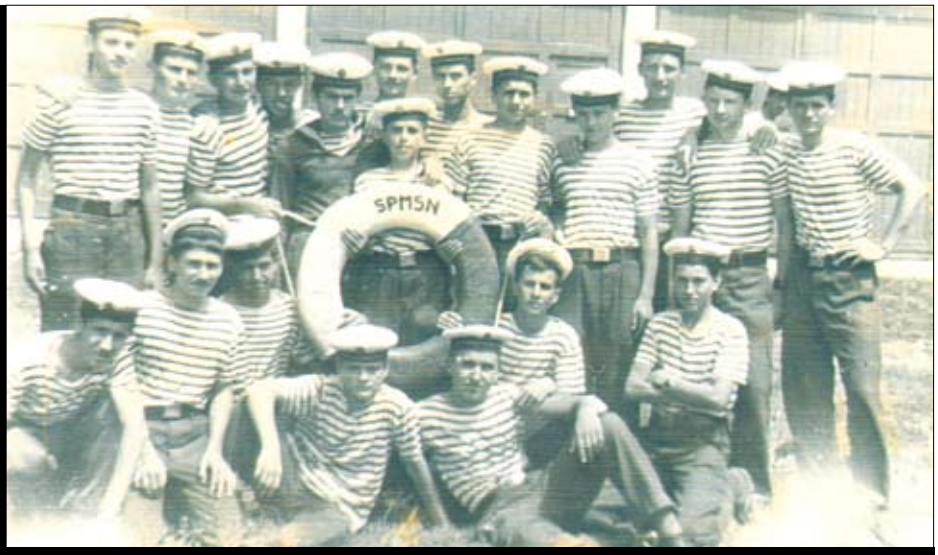

După 30 de ani (II)

„Regata” din ’80, de la Mangalia

de **Dan Gîju**

Ce tineri eram!... Ce frumoși, poate naivi, dar plini de viață, cu speranța în suflet și, unii dintre noi – poate, eu în mod cert, cu Dumnezeu drept călăuză în toate, tată atotputernic și singurul păzitor de cele rele, exact cum glăsuiește Scriptura. Cândva, poate, voi găsi forța necesară să fac mărturisirea care mă macină de ani și ani, aceea în care am ajuns la concluzia nu că Dumnezeu există, ci că eu, unul, nu-l pot nega, dar până atunci... Până atunci însă îngăduit fie-mi să mai fac o incursiune fugară în răstimpul de acum trei decenii și jumătate, aproape… Și nu-mi vine-n minte altceva decât concursul de tras la rame dinspre finalul lui iunie 1980, din portul militar de la Mangalia… Cum între timp am pierdut (trag nădejde că nu definitiv!) agenda chinezească, de buzunar, în care-mi schițasem, pe scurt, întregul program al practicii marinărești de la finele anului I de liceu militar, secția navigație, voi apela din nou la memorie, deși e din ce în ce mai selectivă și zgârcită în ultimii ani. Țin minte, totuși, chiar dacă doar în mare, că fuseserăm împărțiți pe un fel de module, cum se zice azi, dimensionate conform grupelor și plutoanelor (claselor din anii de studiu), și astfel am fost puși, mai concret-zis învățați, să facem cam de toate, de la confecționarea nodurilor marinărești și a baloanelor de acostare până la aruncarea bandulei, stingerea incendiilor și astuparea găurilor din bordajul navelor de luptă și, ceea ce nu voi putea uita niciodată, tragerea la rame în bărci militare de 10+1, ceva destul de dificil pentru niște puștani de 15 ani maximum, dar, în același timp, cât se poate de fascinant. Nu mai spun că „tătici” în toate acestea erau maiștrii militari – „geocării” sau jokerii! –, ca figură memorabilă din rândul lor desprinzându-se numitul Marmandiu, un tip ajuns pe atunci la deplina maturitate, veșnic ars de soare, cu o chelie impunătoare, nu prea înalt ci mai degrabă îndesat și, ce mai, un veritabil lup de mare în curs de năpârlire prematură din cauza prea îndelungatei activități pe la cheu, de o competență însă indiscutabilă în domeniul său – marinăria. Avuseserăm de-a face cu el încă din primul trimestru, tot într-o practică, la Palazu Mare, prima noastră practică de rățoi de baltă, de numai două săptămâni, „la trupă”, într-o cazarmă autentică, al cărei aer auster asortat cu mirosurile tipice de catran, iahnie de fasole la cazan, cremă de ghete, naftalină și briză marină încă îmi mai persistă în nări deși au trecut, iată, decenii… În ordine, strict referitor la practica de la Mangalia, nu mai puțin memorabilă rămâne figura locotenentului-major Dumitru Cotleț, locțiitorul comandantului de companie, locotenentul Moise Mircea, alias „Flegmă”, rămas la sediu îmi pare și care, la ora aceea, de nu cumva chiar atunci, fusese mutat la vânătoare de submarine și de care, cu toate că era destul de dur pentru copiii care încă se întâmpla să fim și cam nedus la biserică, eu, unul, am un motiv mai mult decât suficient, pe care-l voi detalia într-un episod viitor, ca să vorbesc de fiecare dată când îmi aduc aminte de el cu ceea ce se cheamă pur și simplu respect. Revenind la locțiitorul său însă, numitul Cotleț, mai mare în grad cu o treaptă ca el și căruia unii dintre noi, nu fără simpatie, îi spuneau „Coteț”, parcă-l văd și azi, aievea, cu mustața un pic răscolită, veșnic dotat cu niște ochelari de soare negri, destul de moderni, apretat și elegant peste poate, cam slăbănog și filfizon cât încape, deși el poza mai mult în filosof, în om citit, cu lecturi grele la activ, și aici am senzația, dacă nu certitudinea, că nu blufa deloc. De altminteri, și de el nu pot vorbi altfel decât cu respect fiindcă, deși a avut o apariție meteorică în viața noastră de elevi marinari, hotărâți să ne vedem cât mai grabnic, dacă ar fi fost posibil, cu patalamalele de veritabili lupani de mare, și de la el am rămas cu o secvență de viață foarte valabilă și pe care, dacă Dumnezeu ne va îngădui, o voi detalia mai încolo. Deocamdată, în vara aceea a anului de grație 1980, Cotleț se afla cu noi în practică marinărească acolo, la Mangalia, dar numai de practica noastră nu părea să-i ardă lui. Cum nici nu se putea fofila, prefera să-și aleagă o barcă din aceea de 10+1 pe care noi, deja cu bătături în palme, după ce în prima săptămână învățaserăm nodurile marinărești și celelalte, de acum o manevram cât era ziua de lungă prin tot ghiolul, arși de soare, dar mândri nevoie mare că mai deprindem câte ceva din arta devenirii noastre profesionale, și, după ce ocupa poziție la cârmă, ne scotea cât mai în larg, departe de ochii vigilenți ai vreunui inspector picat pe acolo tam-nisam, și se punea pe citit. Dar asta numai atunci când nu îl lua cu el și pe elevul Onea, de la a IX-a C (eu eram la B, simt nevoia să repet) în compania căruia, în vreme ce noi trăgeam la rame să ne vină rău, el, pe locul cârmaciului, juca șah non-stop. Și ce mi-a plăcut mie la acest Cotleț încă de atunci este că nu se supăra nicicum el, ditamai locotenentul-major, când se întâmpla să mănânce bătaie de la elevul nici măcar fruntaș Onea, și încă de față cu martori, cu noi adică, dimpotrivă, își îndesa coafa de la caschetă pe creștetul încins și se adâncea și mai mult în calcule, tactici și strategii șahiste, uneori mai reușindu-i și lui câte o remiză, chiar o victorie anemică, amănunte de care-mi voi aminti nu o dată mai apoi, în anii mei de locotenență când, ce va să zică întâmplarea!, am descoperit printre subordonații mei un caporal cu categoria a II-a care, ce s-o mai lungesc, nu se jena să-mi confiște regina și mai apoi să-mi dea mat atunci când, neavând ce face, ca să nu mă plictisesc, îmi mai încercam puterile cu el. Uneori, după interminabile și tot mai încinse partide de șah cu Onea, locotenentului-major Cotleț i se cam tăia maioneza și atunci cădea în adânci meditații și reverii, momente în care aducea cu sine în barcă o întreagă bibliotecă – tot Onea o căra, drept supliciu, am impresia – și din care nu lipseau nume grele gen Schopenhauer, Kant, Heidegger și alți zei din aceștia cărora nouă nu prea ne spuneau mare lucru, scriitorii noștri favoriți fiind Sven Hassel, Henri Charrière, dar la o adică nu erau de refuzat nici alde Ion Aramă, Haralamb Zincă, Paul Ștefănescu, Fănuș Neagu, chiar, și alții asemenea pe care, mai târziu, ca ziarist, aveam să-i întâlnesc în carne și oase, pe unii i-am și intervievat, și de ale căror romane și cărți de povestiri erau pline rafturile bibliotecilor militare la vremea respectivă. Ce vreau să mai spun însă este că acolo, în barca aceea de 10+1, în mijlocul ghiolului de la Mangalia, grație apucăturilor locotenentului-major Cotleț, într-o pauză, am pus mâna pentru prima oară în viața mea și eu, puiul de țărani de la Dideși, pe o carte de filosofie – țin minte că era masivă, cartonată, și scria pe ea Schopenhauer, am răsfoit-o dar mi s-a părut prea complicată pentru locul, timpul și predispoziția mea de la acea oră,

Câțiva dintre absolvenții clasei a IX-a B (Navigație) a Liceului militar de marină „Alexandru Ioan Cuza" din Constanța, pe timpul practicii marinărești din Baza de instrucție a Marinei Militare de la Mangalia, pe final de iunie 1980. De la stânga, începând cu rândul de sus: F. Axinte, L. Barticel, E. Poenaru, V. Stoica (șeful clasei), E. Burlacu (elev gradat, din anul III), N. Epure (secretarul UTC), A. Vîlcu (cel mic, cu colacul de salvare în brațe), D.G. (autorul relatării de față), R. Cardel, D. Gafița, V. Chelu, A. Horodnic, V. Gîdiuță, M. Popa, D. Bocioagă, I. Radu, Gh. Adamache, I. Mariei, C. Savu și L. Coveanu.

ceea ce nu m-a împiedicat ca, așezând-o cuminte, la loc, să nu-mi făgăduiesc să revin… Până una-alta însă timpul destinat ca noi să învățăm să tragem la rame s-a terminat, „atestatul" urmând să-l obținem la finalul lunii de practică, moment așteptat cu mare emoție întrucât nu era o treabă chiar atât de simplă devreme ce ne aștepta un concurs tipic marinăresc, un fel de regată la startul căreia se aliniau toate bărcile anului întâi, nu mai puțin de șase: trei de la secția Navigație și tot pe atâtea de la Electromecanici, acestea din urmă însă mai mult pentru figurație, specialitatea lor fiind cu totul alta, mult mai doctă, tipică inginerilor, fapt pentru care încă din prima zi de școală ne priveau așa, cu un fel de falsă seriozitate și nu se sfiau să mârâie, când erau provocați, cu apelativul „carcalacilor" în vreme ce noi, preluând ștafeta de la seriile de înaintași succedate pe acolo, îi porecleam șobolani, prescurtat – „șobi".

Ei, și a venit marea zi a concursului. Premile, de acum, de când tot îmi făceam veacul pe la marină, erau ca și anunțate, adică pentru locul I se acorda un respectabil tort de biscuiți, preparat de ospătarul popotei vreunui vas unde organizatorii aveau ceva relații, premiul al II-lea consta dintr-un pachet de pesmeți, iar al III-lea, asta nu pot uita că, mai de fiecare dată, ne revenea nouă, celor de la B, era o simplă sticlă de apă minerală de un litru, mi se pare că „Biborțeni". Cum șobolanii nu prea contau la acest concurs, după cum ziceam, bătaia peștelui în tabăra noastră era, a navigatorilor, orgoliile deja ajungând la cote alarmante și nu atât printre noi, simplii trăgători la rame, cât ale celor care urmau să se așeze la cârma bărcii, cu toții mari jucători, în frunte cu Cotleț și cu Marmandiu, în acest sens la nivelul batalionului deschizându-se și un fel de casă de pariuri, unde maistrul era cotat de departe cu locul doi, primul fiindu-i atribuit locotenentului-major care, în virtutea gradului superior și având în vedere că avusese destul timp să cunoască marfa își alesese cel mai bun echipaj, barca armată cu băieții de la a IX-a C, numai unul și unul, de parcă anume fuseseră recrutați încă de la examenul de admitere, niște huligani în adevăratul sens al cuvântului, bine legați și musculoși, înalți, cu priviri crunte, de veritabili pirați, le mai lipsea bandajul negru trecut în diagonală, peste vreun ochi stins și câte unuia, din loc în loc, piciorul de lemn. În ordinea forței fizice, că asta conta în primul rând la trasul la rame, întrucât din punct de vedere tehnic fuseserăm pregătiți cam toți la același nivel, urmau cei de la a IX-a A, niște haidamaci și aceștia, în stare să răstoarne petrolierul *Unirea* cu chila-n sus, pe când noi, cei de la a IX-a B, abia dacă eram văzuți pe locul trei, de nu cumva chiar pe patru, întrucât nu puțini fuseseră „specialiștii" care pariaseră pe șobolanii de la a IX-a D, al căror echipaj, după mușchi, nu era cu nimic mai prejos decât al celor de la C, marele lor dezavantaj rămânând totuși antrenamentul, timpul lor de practică fiind risipit mai degrabă pe sub punte, în sala motoarelor. În ce ne privea, cu două-trei excepții, între care nu-i pot uita pe Pilu, Puiu, Radu Tiberiu, Barticel, Mache (zis și Lipovca) și încă unul sau doi, noi, cei de la B, eram niște bieți filosofi, un fel de Cotleți în devenire, fără nicio pretenție în performanțe de genul pretins atunci și acolo. Singurul avantaj era că-n prova, la barbetă, îl aveam pe Vâlcu, acesta măcar era ușor ca fulgul, nu atârna la cântar. De prisos să mai spun că maistrul Marmandiu, dacă a văzut că nu-l poate convinge pe locotenentul-major să renunțe la cârma barcazului propulsat de băieții de la C, s-a îndreptat cu toată convingerea către barca celor de la a IX-a A, astfel că noi, care ne simțeam ca niște orfani văzându-ne nebăgați în seamă de niciunul dintre marii specialiști în domeniu, ne-am trezit că vine să facă pe cârmaciul maistrul militar Olariu, electronist ca pregătire, un tip destul de șters ca prezență, brunet, peste medie ca înălțime, destul de copt la minte, deși relativ tânăr, calm și cu un anume șarm al lui care nu știu de unde venea însă era suficient ca văzându-l cum ia loc acolo, la cârmă, chiar dacă rămăsese tot în ținuta de oraș, cum venise de acasă, să ne redea cât de cât o minimă, dar necesară ca aerul, încredere în noi. Trebuie să spun că la marină, maiștrii militari erau extrem de apreciați pe atunci, cred că mai sunt și azi, cu adevărat coloana vertebrală, dar la fel ca și subofițerii cu ceva experiență, trebuiau bine ținuți în frâu, altminteri riscând să te pomenești cu barcazul eșuat pe vreun colț de stâncă din cauza lor. Totuși, acest Olariu parcă era făcut din alt aluat, nu știu de ce… Ei, și în vreme ce Olariu a apucat cârma și, în așteptarea startului, s-a apucat să ne întrebe pe fiecare cum ne cheamă – făcusem cu el o săptămână de practică în laboratorul de electrotehnică, de la el învățasem ce este acela un tranzistor, cum se citește o schemă, cum se lipește un condensator și altele asemenea, dar nu ne mai ținea minte pe niciunul, în schimb noi credeam că-l știm destul de bine, plus că și după aparențe, pe lângă Marmandiu părea un sărman motănel într-ale marinăriei, așa că nu ne-am făcut nicio iluzie când a apărut acolo –, parcă-l văd aievea și azi pe maistrul celălalt, pe Marmandiu, cum cu ochi de expert, cu o fizionomie cât se poate de expresivă în asemenea împrejurări, mijindu-și ochii ca un

veritabil geambaș în ajunul afacerii vieții sale, luând-o din loc spre cei de la a IX-a A, ferm hotărât să câștige. Eram deja consolați cu ideea, deci, trăseserăm la sorți chiar și amărâta aceea de sticlă de apă când a apărut maistrul Olariu, ca atare emoțiile se mai estompaseră, când numai ce l-am auzit pe electronist că să nu ne facem nicio grijă, că are el o tactică în urma căreia noi o să ieșim negreșit pe locul doi, numai să fim atenți la el și nu la Marmandiu sau la alții, și când ne zice să ridicăm strocul să-l ridicăm, să nu ne culcăm pe-o ureche. Asta în vreme ce la două lungimi de ramă de noi, în tribord, ridicat în picioare, Marmandiu le ridica moralul alor lui în stilu-i caracteristic, având grijă să le promită marea cu sarea în caz de câștig, dar, totodată, neomițând să le arate și ditamai măturoiul pe care spunea că tocmai l-a luat de la WC, și toată lumea cunoștea foarte bine că așa era, și că dacă nu trag cum o să le ceară el, o să le dea cu el în freză, ceea ce atunci a avut darul să-i facă să râdă cu hohote, în cascadă, nimănui netrecându-i prin minte, pe moment, cu atât mai mult lui Marmandiu, că măturoiul acela destul de scărmănat și tocit, pe care chiar dacă nu se prea vedeau resturile de fecale toată lumea le percepea aievea, ca fiind acolo, lipite în lungul firelor, avea să se transforme pe parcurs într-unul din cele mai veritabile bumeranguri. Prin urmare, deci, ocupaserăm locurile în barcă, fiecare după înălțime, în ordinea stabilită, cu Vâlcu în pupa, la barbetă – Doamne, ce-l mai invidiam știind că el doar se plimbă în vreme ce nouă ne vor amorți pectoralii! –, am apucat rama și așteptam, trăgând cu ochiul când la Olariu al nostru, când la Marmandiu care, ce să zic, devenea pe măsură ce secundele se scurgeau tot mai demn de urmărit, asta în vreme ce Cotleț, la babord, numai nu-l scosese pe Heidegger din geanta *diplomat*, să mai rumege vreun paragraf… Când dintr-o dată am priceput că s-a dat startul. Acum, parcă nu-mi mai vine în minte nimic, nici-o comandă, nici un îndemn, vreo înjurătură sau vorbă de duh mai anapoda nici atât, deși parcă aud aievea vuietul valurilor, zvâcnetul sec al ramelor în tacheți și-l văd pe maistrul Olariu cum, privind țintă, cu ochi de șoim, un anume punct de la linia orizontului, ne încuraja nu atât din gură cât mai mult din priviri, cu o mână ținând echea și cu cealaltă îndesându-și mai mult cascheta pe creștet, să nu i-o zboare vreo pală de vânt. Și-l aud și pe Marmandiu de alături, tot mai disperat din momentul în care, prea târziu pentru el, a înțeles că a pierdut partida, deși cu câteva minute mai înainte, doar, camarazii din barca lui, la unison, ne aruncaseră niște priviri mai încărcate de sugestie ca oricând și din care, ce mai, oricine putuse pricepe că suntem victime sigure, mai bine am fi abandonat dracului cursa, menajându-ne forțele, emoțiile, totul...

Când colo, situația avea să ia o întorsătură cu cât mai nescontată inițial, cu atât mai demnă de reținut și de povestit nepoților pentru noi, outsiderii. Pe scurt, schema gândită de Olariu fusese pe cât de simplă, pe atât de eficace, și se bazase pe absolut tot ce putea fi pus în joc, de la experiența și inteligența lui, a cârmaciului adică, până la condițiile de moment, inclusiv cele atmosferice, totodată, fără a neglija nici capacitatea combativă a noastră, a umililor trăgători la rame care eram. Și trebuie să mai spun că, obișnuiți cu concursurile practice de pe mare, axate, de regulă, pe înconjurul navei pe rând, contra cronometru, echipaj după echipaj, de astă dată, neavând o navă mare la dispoziție, organizatorii aleseseră o soluție de compromis, adică să dublăm o geamandură amplasată în larg, mi se pare că la o milă marină, numai că acum spațiul fiind cât se poate de generos, pentru a nu se mai pierde timpul, dar nu numai din această cauză, ci fiindcă așa sunt organizate toate celelalte concursuri nautice de când lumea, de astă dată fuseseră aliniate la start toate bărcile, câștigător fiind echipajul revenit primul la debarcader, de unde în prealabil se dăduse startul. Or, tactica lui Olariu se axase pe dublarea cât mai din scurt a geamandurii, altfel spus urma să tragem tare până acolo, să nu ne menajăm forțele, astfel încât să întoarcem pe o rază cât mai scurtă, în vreme ce echipajul clasei a IX-a A, rămas pe exteriorul cercului de întoarcere, ca să evite coliziunea, a trebuit să mențină distanța și când s-a ajuns în dreptul geamandurii, efectiv neputând să ia curba decât odată cu noi, ceea ce a însemnat nu doar câțiva zeci de metri în plus, ci și nervi și, mai mult decât atât, o ușoară derută în rândul trăgătorilor întrucât, sesizând că pierde teren, Marmandiu a pus în funcțiune măturoiul, îmbibându-l cu apă de mare și stropind în direcția unde i se năzărea lui că randamentul e minim, ceea ce dincolo de faptul că stârnea ilaritate dinspre bărcile vecine, în special ale șobolanilor, care nu aveau nicio apăsare, îi determina pe cei vizați să-și protejeze fețele, cunoscând bine proveniența măturoiului, și a fost suficientă o primă astfel de manevră ca să bulverseze pentru câteva secunde bune ritmul trăgătorilor, încurcându-le ramele și mărindu-le, pe de altă parte, propria nervozitate. De prisos să mai spun că nouă, în timpul acesta, ne-au crescut noi aripi, câștigând cursa, într-un final, la o jumătate de barcă, suficient cât Marmandiu să ajungă în pragul atacului de cord, în vreme ce noi nu ne mai încăpeam în pene. În fine, musai să mai spun că atunci am văzut și eu, și nu împlinisem 16 ani, cât de puțin înseamnă forța brută în duel nu atât cu calmul, cu stăpânirea de sine, cu experiența ori cu încrederea în propria șansă, cât cu o minte ascuțită. Ca elev militar, mai apoi ca ofițer, aveam să mă confrunt de multe ori cu situații de genul acesta. Niciuna însă nu avea să fie mai memorabilă decât aceea de la Mangalia, din încinsa vară a anului de grație 1980. Poate și pentru simplul fapt că a fost primul concurs de echipă din viața mea câștigat, oarecum. Primul și, din câte se pare, ultimul și poate cel din urmă.

București, 28 iulie 2013

FOTOTECA ProARME

„Colecții și colecționari" este o rubrică pe care „ProARME" o vizează încă de la apariție și care, sperăm, va fi materializată o dată și o dată. Deocamdată, îl prezentăm aici pe târgoviștеanul Mihai Tinel (în fața raftului-vitrină din magazinul său), unul dintre cei mai tineri colecționari de documente, decorații, accesorii de echipament și, în general, de orice obiect specific lumii cazone, a cărui pasiune din copilărie s-a transformat, iată, într-un fel de profesie… Pe măsura spațiului și, nu în ultimul rând, a amabilității colecționarilor, revista noastră va reproduce, pentru cultura generală, o serie de astfel de documente și, îndeosebi, fotografii militare. (D.G.)

Prima dată la Târgu Jiu

de **Constantin Stroe**

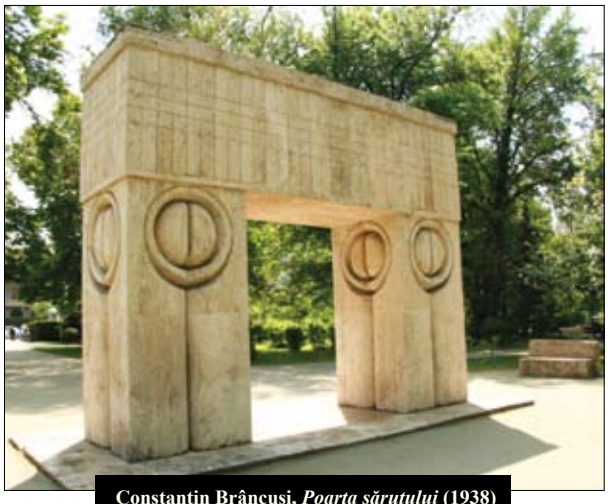
Eram de vreo opt anişori când am fost pentru prima dată la Târgu Jiu, cu tata, pentru a vinde poame, adică prune vinete uscate la fum, în coşar. Trebuia să ne sculăm cu noaptea-n cap pentru ca atunci când se crapă de ziuă, să fim deja la capăt de linie, la Drăgoieni, pentru a lua primul autobuz, să ajungem devreme în piaţă. Tata pregătise desagii, doldora îndesaţi, iar pentru mine, un săculeţ de dimie cu baierele groase, să ţină la greutate. Săracu' tata, mai ducea în mâini şi o damigeană de cinci litri cu *rechiu*, pe care urma să-l vândă o dată cu poamele, pentru a face rost de ceva mai mulți bani. Trebuia să străbatem o distanţă de 22 de kilometri de la noi, din Ohaba, până la autobuz. Acest episod se petrecea spre sfârşitul toamnei, când afară, noaptea mai ales, era deja rece, abia când ajungeam la autobuz soarele ieşind de peste dealurile Copăcioasei, dar timid, suficient totuși ca să-i simţi uşor mângâierea binefăcătoare. Ajunşi, în fine, în Piaţa Mare, ne instalăm la o tarabă şi, mai înainte de a expune marfa, ne orientăm cum merg preţurile. Peste tot era 2,50 lei kilogramul. Tata, lămurit, ia decizia să le dea pe ale noastre cu 2 lei. Întrebându-l de ce le vinde aşa ieftin, mi-a răspuns că, poate, în felul acesta, scăpăm mai repede şi plecăm acasă. Dar nu a fost aşa, că a venit seara şi nu vânduserăm decât jumate din marfă. Or, nu puteam pleca acasă cu atâtea poame nevândute. Tata, după ce s-a mai foit, a luat hotărârea să mergem la un prieten pe care-l cunoştea din armată, în Drăgoieni, pentru a dormi peste noapte acolo, ca a doua zi să fim, de dimineaţă, la piaţă. Aşa am și făcut, ne-am dus la domnul respectiv şi acesta, bucuros de revedere, ne-a oferit o cameră curată, cu preșuri pe jos, covoare şi tablouri pe pereţi, dar fără urmă de pat. A trebuit să dormim pe jos, unde ne aşternuse o pătură groasă, de lână. De cald era cald, că duduia o sobă ,,chioară" prin preajmă, una care primea căldura de la alta, din camera vecină, dar eu nu mă prea simțeam în apele mele. Până am adormit, a trecut o veșnicie, cred, tot privind pereţii jur-împrejur şi ceasul cu pendulă, care bătea parcă-n ritmul inimii mele, în vreme ce tata, obosit, sforăia de vibrau ferestrele. Dimineaţa, odată cu dangătul pendulei, aud la radio, mai exact spus la un difuzor fixat în perete, pe hol, un fel de parolă: ,,Aici România, ora exactă!", urmată de trei semnale acustice și de precizarea că ,,A fost ora şase". Uimit, m-am uitat la tata, care a dat semn că vrea să se trezească. Nu mai auzisem niciodată aşa ceva, fapt pentru care am început să-i pun tatei fel de fel de întrebări. Săracul tata, numai chef să-mi răspundă mie la întrebări nu avea la ora aceea!... După ce ne-am spălat pe față cu apă de la fântână, gazda ne-a servit cu câte-o cană de ceai cald şi am plecat la treaba noastră. De data asta, am avut noroc, că a venit un domn care ne-a luat toate poamele, am mai stat apoi cam vreo oră şi am vândut şi rechiul ce-l mai aveam, că uitasem să spun, un litru îi lăsarăm gazdei noastre din Drăgoieni. Abia de acum, având ceva timp la dispoziţie și văzându-se scăpat de griji, tăticul meu a devenit și el mai comunicativ și, luându-mă de mână, îmi spune:

– Costele, hai să-ţi arăt operele lui Brâncuşi!

– Ce să-mi arăți?! îl întreb eu, curios.

– Lasă, că o să vezi tu!...

Și pornim spre parcul de vizavi de piaţă. Aici, la intrarea în parc, pe o alee pietruită, dăm de o poartă masivă, de piatră, care, spune tata, se numeşte Poarta sărutului. Iar mai încolo, spre Jiu – Masa tăcerii. Pentru mine, ca şi pentru mulţi alţii ca mine, cred, acele „opere" de care tata vorbea cu atâta respect mi s-au părut nişte lucrări simple, căscând gura la ele fără a înţelege mare lucru. Abia după explicaţiile minime ale tatei, precum că acele douăsprezece scaune reprezintă cei doisprezece apostoli, începe să-mi încolţească sămânţa curiozităţii. Am privit scurgerea domoală a Jiului, am mai aruncat o ocheadă la cei doisprezece apostoli și ne-am reîntors pe sub Poarta sărutului unde, uitându-mă de acum mai atent, am văzut, pe stâlpii laterali, sculptate, câte două emisfere faţă-n faţă, acestea reprezentând două chipuri ce se sărutau, mi-a explicat tata, și, tot povestind, pornim spre Coloana infinitului. De acum, soarele ajunsese deasupra coloanei şi mă deranja când vroiam să-i privesc vârful, dar mă străduiam să înțeleg ce este cu țărușul acela uriaș înfipt acolo, care parcă sprijinea bolta cerului senin din Târgu Jiu!... Mai ales îmbinările perfecte ale modulelor, ce păreau că sunt din ce în ce mai mici către cer, îmi puneau multe întrebări, eu mulțumindu-mă să le transmit tatei. La multe nici acum nu am primit răspuns. Dar timpul se scurgea cu repeziciune şi noi trebuia să ajungem acasă tot pe jos, înainte de a se face seară, aşa că am luat primul autobuz care, m-a lămurit tata, aici venea din 30 în 30 de minute, nu de două ori pe zi, ca la Drăgoieni, şi am pornit-o iarăși de la capăt, pe jos, către casă, numai că de data asta parcă zburam, că eram mai uşori. Și o dată ajunşi acasă, tata a trecut la ale lui, cu treburile prin curte, în vreme ce eu am căzut frânt de oboseală şi nici nu ştiu cum am adormit, încărcat de mistere. Dimineaţa, când m-am trezit, nu ştiam dacă am fost la târg, cum înclinam să cred, sau că doar am visat. Îmi rămăsese în minte, totuși, o poveste frumoasă, pe care n-am s-o uit niciodată, și niște imagini care, spusese tata, erau „operele lui Brâncuși". Prima dată la Târgu Jiu…

Constantin Brâncuși, *Poarta sărutului* (1938)

Dilema excavatoristului Ion

de **Nicolae Diaconu**

Absolvind cursurile Grupului Şcolar Minier din Câmpulung Muscel, având doar 16 ani şi patru luni, am fost repartizat la Exploatarea Minieră Rovinari din Oltenia, ca electrician, la secţia Utilaj greu, nou înfiinţată, având în dotare o parte din utilajele folosite prin anii 1951–1953 la lucrările canalului Dunăre-Marea Neagră. Încă se mai asambla pe platforma de montaj un excavator SE3 şi o draglină ES1. Excavatorul era pe punctul de plecare de pe platformă, gata de marş. Alimentat prin cablu flexibil de la reţeaua aeriană LEA 6000 de volţi, era pregătit sub tensiune. Racordarea se realiza cu ajutorul unei celule de alimentare R.V.N.O., având ca scop să asigure alimentarea cu tensiune, dar şi decuplarea ei în cazul intervenţiilor în instalaţie. Prevăzută cu dispozitive de protecţie, celula decupla în caz de avarii pe traseul cablului, dar şi în instalaţia de pe utilaj. Pe traseul ce trebuia parcurs de acest utilaj se montau două sau trei celule la intervale de 200–250 m, lungimea cablului de alimentare până la locul de muncă. Nici un echipament nu se racordează la tensiune fără protecţie, mai ales pentru protecţia împotriva electrocutării – punere la masă –, aşa-zisa priză de pământ. Eram plăpând ca fizic. Mi-au dat ca sarcină să realizez eu „priza de pământ”… Executasem împreună cu muncitorii de la atelierul central din Pescăreasa, în timpul practicii, multe astfel de prize, şi nu mi s-a părut că era greu. Pe atunci, ca şi acum, era prioritară asigurarea instalaţiei cu o priză cu rezistenţă foarte mică, aproape zero. Nici nu necesita multe materiale sau personal: doi-trei muncitori, cu lopată, cazma şi târnacop; o funie de cupru flexibilă, de 35 mm, lungă de 10–15 m, o lampă de benzină, cositor, pastă de lipit, bandă neagră (izoter-band), o tablă de cupru de 2000/1000/2–3 mm, un dorn de 8–12 mm, ciocan, chei... Eram puţini electricieni, cel mult doi-trei, în rest se foloseau muncitorii necalificaţi.

Împreună cu un nou angajat, ce-şi desfăşura perioada de instruire la faţa locului, am început săpăturile pentru groapa de 2,5 metri adâncime şi lată de un metru undeva, în cariera Balta Unchiașului. Ne rânduiam, el la târnacop, eu la lopată. Când am avansat, săpam eu, fiind mic şi mă mişcam lejer, iar el scotea pământul. Nu trăgeam de timp, de fapt nici nu se întâlnea acest „obicei” la Câmpulung. În ora de pauză (ora mesei, la 11.00), nenea Ion a scos din săcui bucata de turtă, de fapt două coji uscate, în mijlocul cărora era o omletă dintr-un singur ou, asortat cu făină de mălai. Aşa era la noi, „hamburgherul oltenesc” i se spunea pe atunci. Priveam cum servea, cu mare tact, rupând o bucăţică de turtă şi puţină omletă, cu grijă. Cât eram eu de sărac atunci, nici vorbă de pachet. Pe tichet primeam un sfert de pâine neagră, şi aceasta după ora 15.00, și dacă mai apucam de la alimentara instalată într-o cameră din conacul fostului premier Gheorghe Tătărăscu, dar chiar și așa mi s-a părut că nea Ion e mai sărac şi mai neajutorat de o mie de ori decât mine.

– Sunteţi căsătorit, aveţi copii? M-am pomenit că-l întreb.

M-a privit uşor încurcat:

– Te văd foarte tânăr, de unde eşti de loc? Ai venit de la vreo şcoală? Greu de tine băieţaş… Ori câţi ani ai zis că ai? La vârsta asta, fără părinţi, fără nici unele!... m-a compătimit el. Apoi, de parcă atunci mă vedea prima oară: Cum zici că te cheamă?

I-am spus tot ce dorea să știe, abia după aceea a început să se prezinte și el:

– Am copii…, doi! M-am însurat după ce am terminat armata. M-a aşteptat trei ani. Suntem patru fraţi, toţi băieţi, eu sunt cel mai mare. Am dus-o greu. Îmi tot zicea tata: „Însoară-te Ioane, să ne mai uşurăm şi noi. Găseşte-ţi o fată frumoasă şi vrednică, pricepută, să fie singură la părinţi şi, dacă se poate, să nu aibă tată”. Aşa îmi spunea tata şi l-am ascultat. Cum m-am liberat, m-am și dus cu mama şi cu tata în peţit, că așa e la noi, nu-i trimiți pe alții să-i ceară mâna fetei pentru tine. Bucuroasă, mama ei a fost de acord şi, cum tocmai se copseseră viile, se culesese şi porumbul, am stabilit nunta și, după voia tatei, ne-am înţeles să fie la casa miresei, altfel spus, după gura lumii, eu mă măritam, nu fata, dar cum „afacerea” era întocmai cu planul de acasă, abia aşteptam ziua nunții. M-am înţeles cu o formaţie de lăutari tineri, băieţi de viaţă, buni instrumentaliști, am tratat cu un viorist mai în vârstă, nea Mitru, şeful lor. M-am înţeles la un preţ mic, din darul de la masă. Ai fost la vreo nuntă pe la noi?

– Nu!

– Este frumos, să te duci!... Chiar dacă nu stai la masă, adică nu te-au invitat, se joacă frumos horele şi, în special, sârbele, parcă zboară! La voi se joacă roată, strâns, fără conducător, pe când aici sunt doi: unul duce hora în faţă, și mai e cel din spate, care ţine hora. De dimineaţă, conform obiceiului, cu îmbrăcatul miresei, cu bradul, cu bărbieritul, udatul, buchetul de flori… Dacă stai mai mult pe la noi, ai să le înveţi şi tu, da’ numai dacă nu te duci în Teleorman, de unde zici că eşti. Ne cununăm în biserică, ne aşează părintele pirostriile pe cap, ne păcăleşte cu bucata de pâine cu vin, mă calcă mireasa pe picior, a fost o veselie şi o distracţie!... Toată lumea era bucuroasă, mai ales tata. Vine nunta acasă, pregătire pentru masă şi joc, mai ales joc. Se încing horele, sârbele… Mă prind în horă cu mireasa, mi se părea cea mai frumoasă femeie. Jucam amândoi. Săream în sus de nu atingeam pământul! Ce mai, aşa fericit, ca atunci, nu am mai fost, poate doar când s-au născut copiii!... Dar să ştii, nene, copiii aduc bucurii, însă şi greutăţi. Poate din cauza asta consider ziua nunţii cea mai fericită zi. Numai că nu a durat mult, s-a stins ca lumânarea în bătaia vântului, mai înainte ca nunta să se spargă… S-a stins când de pe strunele viorii, împreună cu glasul celui ce mânuia arcuşul, a început să curgă un nou cântec. Unul care mi-a întrerupt bucuria şi buna dispoziţie asemeni găinii, sau puiului, când îi tai gâtul. Și eram cu mireasa de mână, zburând cu ceilalţi invitaţi, care chiuiau de mama focului, deci, când numai ce aud un glas tânguitor ce anunţa o mare nenorocire, da’ una pe care eu nu o prevăzusem şi, mai mult, nici prin gând nu mi-a trecut că ar putea exista. Abia acum, când auzeam ce zicea lăutarul, chiar nea Mitru, am rămas ca de piatră: *Decât în casa muierii,/ Mai bine-n temniţa ţării,/ Fie viaţa cât de grea,/ Tot mai bine-n casa ta…* Cântecul era mult mai lung,

dar eu atâta am reţinut, prima strofă, restul nu l-am mai înţeles, m-au lăsat picioarele, am pierdut ritmul… Ce mică este distanţa dintre fericire şi necaz! Câteva secunde şi două trei cuvinte nelalocul lor și a fost de ajuns să-mi strice buna dispoziţie. Nu-mi amintesc cum și când au plecat lăutarii... Am fost mult timp abătut, trist, gândindu-mă la scârţâitul viorii şi la vocea vioristului. Numai bine că, la scurtă vreme, mă întâlnesc cu perceptorul la bodega din sat: „Bă, Ioane, te-ai însurat, ţi-ai luat nevastă frumoasă, singură în casă, ai numai soacră… Da' te văd tot supărat, de ce?" Apăruse atunci o băutură ce se căuta, îi spunea „secărică", comand și îl invit la o masă, să-l cinstesc cu un pahar-două. După al doilea pahar, mi s-a dezlegat limba şi-i povestesc ce mă doare. Îi torn încă un pahar. Văd pe faţa lui un zâmbet prietenesc, se uita la mine într-un anume fel pe care nu l-am înţeles, apoi a zis: „Şi de asta eşti tu necăjit? După cum o cunosc eu pe doda Polina, este o femeie bună, nu cred că vei avea discuţii sau neplăceri. Dar dacă ţii neapărat să fii tu stăpân, am să te ajut"… Nu ai cum, i-am zis, oricât de mult ai vrea, nu se poate că este trecută pe numele ei de la moartea soţului. „Ai să vezi la primăvară!" mi-a zis perceptorul, după care s-a ridicat, a salutat și a plecat. Ei, era şi mai este şi astăzi la fel, adică primăvara, cei de la primărie, primarul, secretarul și perceptorul umblă din casă în casă şi completează în registrul agricol, stabilesc şi anunţă sumele de bani, taxele către stat, mă rog… Și cum a venit primăvara, numai ce-l aud pe perceptor discutând cu mama soacră așa, ca niște cunoștințe vechie: „Având în vedere, dodă Polină, zicea perceptorul, că Anica s-a căsătorit, că de acum ai bărbat la casă, și ce băiat!..., băiat bun ginerele Ion, frumos, priceput şi vrednic..., uite ce-ți propun: până acum ai dus matale pe umeri grija gospodăriei, dar de acum se poate termina, că poți lăsa în seama lui Ion tot ce aparţine de casă. Uite, eu îl trec în registru şi pe el. De azi încolo, nu mai duci grija percepţiei, datorii, cote, impozite. Bine dodă Polino?" Mama soacră, femeie neștiutoare, ce să zică: „Bine, maică, eu și așa nu mă pricepeam, puneam degetul. Cu Ion se schimbă, este bărbat!..." Mi-a revenit din nou zâmbetul şi voia bună. Mai ales că mă înţeleg bine cu soacra mea, este ca o mamă. Acum, că aveam și de ce, am început să pun la punct gospodăria, am de gând să modific casa, voi avea bani, că de-aia m-am și angajat la mină. Dacă mai rămâi pe aici, am să te invit pe la mine, pari a fi un băiat bun şi nu uita, îţi stă bine, vei creşte mai înalt. Dar uite ce-ți spun: va veni timpul să te căsătoreşti… Ei, căsătorește-te, dar niciodată, niciodată îți spun, oricât de bogată şi frumoasă va fi fata aleasă, să nu te duci la ea în casă!

– De ce?! m-am minunat eu, mai ales că, din câte înțelesesem, el găsise soluția.

– Copile, poate şi la voi în casă au fost mici neînţelegeri între mama şi tata din te miri ce, dar sigur că s-au rezolvat, au trecut. La muiere în casă, însă, se schimbă povestea. În poziţia ei, casa reprezenta argumentul de bază, un fel de veto. Parcă o și auzaem în somn: „Casa este a mea, uşa este a ta, dacă îţi convine, bine, dacă nu, du-te!"

Cam aşa mi-a povestit nea Ion în cele două zile, cât am fost împreună în echipă. A fost angajat, s-a remarcat la locul de muncă, a urmat cursurile de calificare pentru meseria de excavatorist și chiar a fost promovat ulterior, când a apărut noua tehnologie, pe un excavator de mare capacitate. Am fost de mai multe ori în familia lui. Se cunoştea mână de bărbat, gospodărie pusă la punct. Cu ani în urmă, l-am întrebat dacă îşi mai aminteşte de prima zi de la cariera Balta Unchiaşului şi dacă a mai auzit cântecul din seara nunţii noaptea, în somn.

– Da, dar să ştii că nu i-am purtat pică lui nea Mitru, mi-a deschis capul. Ce repede trec anii! Ai crescut. Te-ai căsătorit? Sper că nu ai uitat sfatul meu!

– L-am avut în vedere mereu, nea Ioane. Numai că la noi, la hore sau la nunţi, nu am auzit acest cântec, dar, în schimb, l-am auzit odată pe tata, când l-a întrebat un flăcău: „Ce zici, nea Mitică, să iau fata lui nea Costică? Toţi mi-au zis să-mi văd de treabă, că-s neam de oameni răi, dar de ce să n-o iau dacă mie-mi place fata?"

– Ei, s-a arătat curios nea Ion, și ce l-a sfătuit bătrânul?

– „Nică, ţine minte i-a zis tata, din neamul rău să iei, dar să nu locuieşti cu ei. Dacă îţi place fata, însoară-te".

– Ei, ai văzut? Tot cam acolo… Numai că toate trebuie aflate la timpul lor, nu după ce te ia apa, că după ce te ia apa… Acum însă marea mea problemă știi care e?

– ?!

– De ce tata m-a învățat exact pe dos?!

Sărmanul nea Ion, avea să moară și nu va apuca să rezolve dilema.

Fumigene

GLONŢUL VIITORULUI

de **Marian Ioan**

Aud că americanii au revoluţionat „muniţia de infanterie", că aşa li se zice gloanţelor de puşcă, chiar şi atunci când sunt folosite de aviatori sau de marinari. Cică au făcut un glonţ care, practic, îl caută pe taliban şi se duce după el, chiar dacă este nevoie să treacă prin zid, sau să o ia pe ocolite, ca să-l ajungă. Acuma, ştiind eu cam ce s-a petrecut şi ce se mai poate petrece pe teatrele pe unde se manifestă combatant şi americanii, mă aştept ca şi cu aceste gloanţe deştepte să se producă niscai „victime colaterale" şi chiar şi oarece „friendly fire", adică să fie împuşcaţi niscai amici, în loc de inamici. Pentru că le lipseşte ceva. Iar acel ceva, dacă va fi rezolvat de americani, va permite realizarea, cu adevărat, a "glonţului viitorului". Ce i-ar trebui? Ceva foarte simplu. Un dispozitiv de…legitimare a ţintei. Adică, vine glonţul la tine şi-ţi zice: „Freeze! Hands up! Arată buletinul, nenică! Aaa, eşti taliban? Jap, jap!" Sau, „Oh, sorry, erai taliban…d-al nostru?! Fire-ai al dracului de oltean, de ce nu ziseşi mai repede, că şi io-s tot din Caracal?"

N.B. Am redat un posibil dialog „glonţ-taliban" în cazul folosirii „glonţului viitorului" de către trupele române aflate în Afganistan pentru instaurarea, acolo, a democraţiei care nu poate fi instaurată aici, în România.

Rafturi, cărți, amintiri...

ca o declaraţie de dragoste

de **Cezar Pârlog**

Îmi prea plac cărţile. Poate-mi sînt cea mai îndelungată şi mai mare dragoste. Nu una intensă, strălucitoare şi efemeră ca lumina unei comete, devenită apoi imediat doar scrum. Şi gata, a fost odată. Nu. Ci una cuminte, simţitoare şi cronică, cu dependenţe ce duc cu gîndul la cea de aer.

Îmi plac. Chiar şi prima infracţiune, de aici a pornit. (Și) lor li s-a datorat. Adică a fost făcută la îndemnul şi în slujba *Regelui Carte*. Cluj-Napoca. Aveam vreo 7-8 ani. Deşi la bloc, era şi o curte. Ştiam să citesc. Atras şi de natură. Vara, cu ai ei trîntori legaţi cu aţă ori cu paie-n fund... Sau chiar bondari ori albine captive şi înfuriate în pungi. Un vecin. Cu o carte. *Zoologie, manual pentru clasa a VI-a*. O văd şi acum. Cartonată, cîteva poze pe copertă. Groasă. Prea pe sufletul meu ca să nu-mi stîrnească unul dintre primele gînduri urîte. Ştiu doar că am dispărut cu ea, şi ascuns după nişte garaje, am stat cîteva ore, pînă ce fostu-i (deja) stăpîn a trebuit să plece în casă. Masa lui apoi somnul de după amiază asemenea. Apoi ora de linişte. Şi cartea devenită a mea. A fost o tactică de succes care nu ştiu de anunţa strategul militar ce nu am reuşit să devin nicicînd, în ciuda aşteptărilor profesorilor mei. Dar cel mai important, cartea a rămas la mine. Cred că în primul rînd, ea s-a adăugat sufletului meu. Apoi, în final şi bibliotecii proprii.

Mulţi ani după. Tot vremuri mai din vechi în urmă. Buzău, tîrg de cărţi. Într-o perioadă, era anual. Casa de cultură. Mai nou devenită (şi) magazin de mobilă. (Poate cîndva, va deveni.., pădure; reconstituind regresiv drumul spre devenire al cărţii.) Luam cîte un raft de cărţi. Poate cele mai multe, regretul meu de atunci ca şi de acum, rămîneau necitite. Deşi citeam mult. Uneori şi 2–3 cărţi pe zi. Recordul? *Fraţii Jderi*, într-o seară. Era nevoie la şcoală. E adevărat, o citire rapidă. Şi cumva superficială. Îmi amintesc chiar, că din întreaga carte, cu greu aş fi putut sintetiza ceva mai mult de cîteva pagini. Aproape că pierdeam şi din multitudinea de personaje. Dar am citit-o.

Prin a XII-a. *Romanul adolescentului miop*. Eliade. Copertă uşor verzulie. M-am identificat prea mult cu el, cu ea. Am mai luat un exemplar. Chiar dacă, potrivit cu vremurile, era „la pachet”. Nu puteam să fac sublinieri pe exemplarul „de curat”. Apoi, după o ’ndrăgosteală aprinsă, de-o săptămînă-două (deşi aşteptată de cîţiva ani) şi ratată, am mai luat un exemplar. Pentru a-l face cadou. Pe cel cu sublinieri. Celei care nu m-a înţeles niciodată. Una din multele...

Cărţi, ştiu c-am mai furat. Nu din magazine. Şi nici de la persoane. Nu mai spun cînd şi de unde. Faptele nu s-au amnistiat în totalitate lor încă. Dar, aşa cum Radu Cosaşu-mi pare a fi spus odată „Să furi o carte nu este o infracţiune, ci este un act de cultură”... Cîndva, pe unde prin ’91–’95 am făcut niscava înalte şcoli, dădusem, printr-o toaletă dezafectată de vrafuri de cărţi, socotite atunci – încă prea aproape de schimbările survenite de curînd în societate – ca fiind mult prea legate de trecuta orînduire. Erau pregătite pentru a lua drumul reciclării. Poate pentru a se întoarce, via Letea Bacău, sub forma hîrtiei de ziar. Vremea de aur a presei urma să vină. Adunam cîte una, două. Uşor, uşor. Aşa au venit *Capitalul* lui Marx, *Istoria militară a poporului român*. Greu, la propriu, a fost doar să le (con) duc spre noua lor casă, la Buzău.

Odată, tot în Cluj fiind, am salvat de la groapa de gunoi ceva cărţi. Îmi aduc aminte de tomberoanele de gunoi, frumos aliniate în gangul ce ducea spre curtea interioară. Aproape o întreagă colecţie din *Clubul temerarilor* şi-a făcut astfel loc în biblioteca mea. Acolo unde vîntul rostogoleşte norii, *Dosarul căprioarei aurii, Moarte şi portocale la Palermo, Cărăbuşul de aur* al lui Poe, sînt doar cîteva dintre multele titluri ce-mi trec acum prin faţa ochilor. Să mai recunosc oare şi că-n acea vreme îmi intrase în cap de o anume *micro(fo)b(i)oasă* contaminare, care mă făcea să ţin pe un raft separat cărţile ce nu erau ale mele, cele împrumutate ori „recuperate” de pe cine ştie unde, să nu le citesc în pat, ba chiar să mă spăl pe mîini – uneori şi cu spirt, după ce le atingeam?!

Îmi amintesc şi că, cunoscută-mi fiind dragostea – tot din perioada clujeană a primilor ani de şcoală – o familie de bătrîni, din bloc, mi-a făcut unele donaţii. Nu mai ştiu ocazia. Însă, cărţile au şi acum, pe exterior, în colţul din stînga sus, trecută provenienţa, şi un număr de ordine. Ruja 1, Ruja 2. După vreo 25 de ani, la o scurtă revenire descălecătoare pe malul Someşului Mic, doamna rămasă singură şi ajunsă la o venerabilă vîrstă, şi-a păstrat obiceiul. De data asta fără a mai nota.

Şi musafirii contribuiau cu ocazia vizitelor la întreţinerea acestei iubiri. Cel puţin un unchi din Bucureşti, atunci cînd drumurile îl readuceau prin Cluj, oraşul studenţiei sale, măcar o dată pe an, mă bucura, dăruindu-mi tainul de cărţi. Mam’ îmi scria mereu pe ele: data, provenienţa, ocazia. Ca o dedicaţie, atunci cînd ea nu a fost făcută. Pe pagina 3.

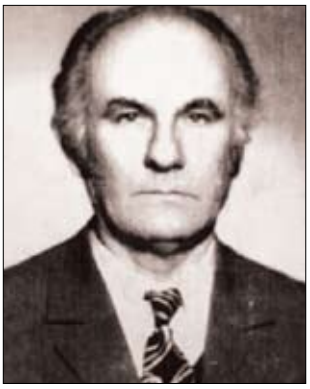
Obiceiul notiţei m-a ajutat să-mi amintesc şi de o frumoasă acţiune ce a urmat cutremurului din ’77. Modestă încercare de a înmuia durerea unor copii. Necunoscuţi. Ni s-a cerut la şcoală ca fiecare să doneze o carte. Maică-mea, a cumpărat mai multe, vreo 4-5. Dar în acelaşi timp, a luat cîte un exemplar şi pentru mine. Pe ambele, în virtutea obiceiului, a notat cîte ceva.

Dar mam’ făcea şi lucruri mai puţin plăcute. Mult timp, din dragostea mea pentru lumea vie (aş fi fost, cu siguranţă un naturalist înnăscut, aşa-i însă doar un hobby, casa plină de flori, cîteodată şi păianjeni sub vreun clopot de sticlă – iniţial pentru acoperit brînza, rădăşti în cutii goale de bomboane prin sertare, fluturi cap-de-mort scăpaţi prin bucătărie, în fine, membru azi al Societăţii lepidopterologice române), mi-am dorit un *Atlas zoologic*. Mare, hîrtie deosebită, imagini. Nu l-am avut. Deşi odată, am fost atît de apoape! Mi l-a luat, l-a adus acasă. Însă mi-a spus că dacă nu merit, ori fac nu ştiu ce rele, poate note, necuvenindu-mi-se, îl va duce înapoi la librărie. Paradoxal, şi incredibil, dar aşa s-a şi întîmplat! Atlasul a reapărut tîrziu în biblioteca mea, împreună cu fratele lui, cel botanic. Pe speze proprii.

Trebuie să recunosc că mult timp după perioada microbilor din cărţi şi a spălatului cu spirt pe mîini, nu intram prin anticariate. De fapt, în Buzău era doar unul singur, deci trebuie folosit singularul. Aveam o imagine-(tot)fobie şi parcă vedeam bătrînii prezumtiv ofticoşi trecîndu-şi degetele prin salivă, înainte de a da filele.

De un an-doi, am căzut însă în extrema cealaltă. De 2–3 ori pe săptămînă las sume frumuşele în contul unui anticariat. De parcă nici n-ar fi criză! Poate că aş fi îndreptăţit să devin chiar acţionar, prin considerentul „contribuţiilor” făcute. Mai fac şi achiziţii de pe net. Am prins drag de cărţile vechi, singurele care pentru mine,

Revelaţii[1]

de **Zaharia Potârniche**

În bronzul înnegrit de ploi, / chipul cioplit inert şi rece, / înfruntă lumea de apoi –
/şi Timpul nemilos tot trece...

(*Statuia* – 2006)

În lupta cu prostia/ n-ai să răzbeşti vreodată, / ea-şi domole trufia/ doar când e ignorată!

(*Prostia* – 2008)

În temniţa acestei lumi/ de amăgiri şi de tristeţi, / te rogi – şi ştii că nu-i de-ajuns/
/ de ţi s-ar da şi şapte vieţi.

(*Clipa morţii* – 2008)

Tu astru-al poeziei, / al inimii curate –/ te-or umple pământenii/ de boli şi de păcate!

(*Luna* – 2008)

Fereşte-o de-adevăruri/ promite-i tot ce vrea -/ minciuni, saci de iluzii, / şi ea va fi a ta.

(*Lumea* – 2008)

Tu om trufaş, o singură-ntrebare: /vreodată-n viaţă / ţi-ai cerut iertare?

(*Trufia* – 2007)

Iar ai venit!/ şi-ai vrea să-mi fii iubită;/ ce cauţi?, primăvară/ în iarna mea cumplită?

(*Ultima primăvară* – 2008)

De ce te temi şi eşti speriat/ c-ai să adormi cu glia?/ când scurtă viaţă ce ţi-e dat/
/o schimbi cu veşnicia?

(*Teama* – 2005)

Al cui să fie-acest mormânt/ din liniştea măreaţă?../ când sub doi metri de pământ/
/încape-o-ntreagă viaţă!

(*Mausoleul* – 2005)

Pe-acest pământ de muritori/ trădarea e-n sângele lor;/ câţi dintre noi, poate, n-am dat/
/al Iudei jalnic sărutat!

(*Sărutul Iudei* – 2005)

Era mai dreaptă pravila creştină/ pentru scârbavnica lui vină;/ scurtându-i-se mădularul,/
/cu totul, de la rădăcină!

(*Violatorul* – 2007)

Minciună, lăcomie şi odioase gânduri,/ mă-ntreb, cum încăpea-vor/ în numai patru scânduri?/

(*Patru scânduri* – 2007)

/Nu te uita la mine, viaţă!/ căci n-ai ce să mai vezi de-acuma/ cu toţii ne schimbăm la faţă/
/şi-ncet ne-mbracă apoi huma.

(*Schimbarea la faţă* – 2005)

Tot n-ai să scapi, şi tot aduni –/ ea nu se lasă cumpărată!/ În faţa ei nu poţi minţi/
/căci de murit, doar mori odată.

(*Moartea* – 2005)

E om şi el, ca tine -/menirea lui e-altarul;/ nu-l ocole păcatul!/ dar sfânt îi este harul!

(*Prelatul* – 2006)

Cu scurta-i tinereţe/ atât precum o floare,/ câţi dintre ei ştiu rostul/ şi-a timpului valoare?...

(*Tinereţe* – 2006)

A ros în hrean o viaţă-ntreagă;/ azi e şomer european –/Luându-i tot ce el trudise,/
/nu i-au lăsat măcar de-un hrean.

(*Şomerul* – 2006)

Securile-ascuţeau oştenii/ în vremi de luptă şi bejenii./ Ş-acum ascut de zor securea!/
/duşmanul lor e azi pădurea!

(*Securea* – 2006)

Trezit din somnul nopţii/ nu ştii ce te aşteaptă –/ lumina cald-a zilei/ sau chiar lumea cea dreaptă!...

(*Ziua* – 2008)

Straniu ocean, răspunde-mi –/ ce-i semnu-acela palid/ la marginile zării?/ Spre-acolo mergi copile –/
/e insula uitării!...

(*Insula* – 2006)

[1] Din volumul *Revelaţii pentru o lume rătăcită*, în pregătire.

←

au parcă altă substanţă. Să citeşti *Balade şi idile* ori *Fire de tort* a lui Coşbuc, *Flori de mucigai* ori *Apus de soare*, în ediţie princeps, parcă-i deja un mare privilegiu. Uneori chiar şi în ediţia a doua sau a treia, de este revăzută şi adăugită, autorul fiind încă în viaţă. O carte de o sută de ani, a devenit ceva obişnuit în biblioteca mea. Am coborît chiar pînă la 1860–1861, perioada începerii tranziţiei spre grafia latină. Mai jos, literele chirilice, punînd unele mici piedici, chiar dacă trecute totuşi apoi uşor, după citirea cîtorva pagini şi formarea unor automatisme de... „traducere”, m-au ţinut departe de alte vremi mai vechi.

Mi-e teamă să nu fie o boală, atracţia spre acele cărţi, ale unor timpuri mai din urmă. La ultimul *Gaudeamus*, căzut în astă patimă, cu patină, deşi m-am întîlnit cu toate standurile, am ieşit fără de vreo achiziţie, neatras, într-atît de irezistibil încât să plecăm împreună, de nici o carte. E adevărat că doar cu puţin timp mai devreme, tocmai îmi luasem *Maximes et principies*, J.J. Rousseau, 1791. Şi, bucuros de economiile făcute la tîrg, n-am apucat a ieşi, şi-am făcut un popas rustic şi tradiţional. La căsuţele de lemn ce străjuiau aleea principală. Pentru alimentare. Gulaş şi gomboţi cu prune. Şi Rousseau.

Cărţile, marea mea dragoste; una care nu m-a trădat niciodată.

În coş de inimă

de **Stella D. Perdix**

Lumea
merge înainte –
tristeţile
se adună
în coş
de inimă
Adam şi Eva
îşi ronţăie
viaţa
sub pomul
sfârşitului
de lume
Proletar
împărat
visează
comoara
cu toate
frumuseţile ei –
până
la un punct

*

Când primul om
a furat
mărul
s-a lovit
de măcelul
lumii
Eva
isteaţă –
ascunsă
sub crengile
pomului
făcea
un colocviu
cu suprema
moarte
Au trecut
apele vremii –
copii
se nasc
zodiile
blesteamă
îngerii –
cânta
Dumnezeu
iartă
şi ei
viermuiesc
planeta

*

E versul
tâmplelor albe –
tinereţea
ignoră
piatra lor
filosofală
lart-o tu
cel ce
vei veni
după mine
Cine ţine
în palmă
veriga
timpului?
aleargă
taifunul iubirii
şi prinde
clipa pieirii
în Deşertăciuni.

*

Am ocolit
mândria omenirii –
capete
pleşuve
se închină
Luminii
îl invocă
pe Adam
adoră
o Evă
pruncii
lumii cresc

*

Când deschizi
ochii
tu vrei
să pipăi
Lumina
dar Întunericul
cântă
trompeta
iadului

Neştiutoare
eu
propovăduiesc
secolul înţelepciunii

*

Doar toiagul
lui Moise
sparge
pulberea visării
totul
e însă
în haos....

*

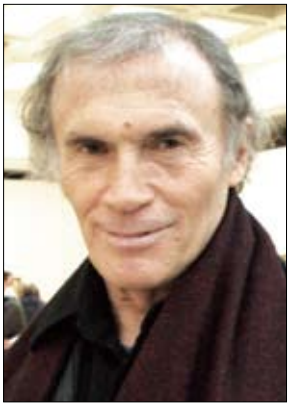
Secol
Nebun!
om
din Rai –
Inimă
închisă
în palma
unui Adam

18 iunie 2013

Peisaj de *Ion Crăciun* (1915–2001).

Cartea unei confrerii literare[1]

de **Niculae Ionel**

Prin aprilie anul curent, a apărut, la Editura Bibliotheca din Târgovişte, o mult aşteptată carte intitulată Societatea Scriitorilor Târgovişteni. ***Din istoria unei grupări literare***, semnată de **Mihai Stan** (coordonator), **Victor Petrescu** şi **George Coandă**. Fără intenţii exhaustive, volumul, surprinzător de impunător şi prin materialul iconografic, s-a născut din necesitatea unui bilanţ pregnant pozitiv şi din dorinţa unei mai profunde solidarizări cu întreaga mişcare a literelor româneşti de pretutindeni, de azi şi de mâine.

Întemeiate într-o ordine firească, Editura Bibliotheca (1997), revista „Litere" (2000) şi Societatea Scriitorilor Târgovişteni (2005) – în fond, o unică şi matură instituţie împreună –, s-au aşezat într-o tradiţie cu începutul în cărţile manuscrise, adesea împodobite cu miniaturi de mare valoare artistică. La Târgovişte, odinioară – e plăcut să ne amintim –, binecuvântaţii călugări, sfintele albine ale vechii noastre cărturării, migăleau manuscrise atât de minunate, încât şi astăzi ele ne robesc admiraţia. Tiparul lui Macarie („Liturghierul", 1508) şi toate câte au urmat, până la Şcoală de la Târgovişte de mai ieri, fac gloria unei descendenţe ştiute, de peste cinci veacuri, continuând a reverbera şi în prezent în conştiinţa românească. Aşa se face, cred, că o mână de oameni inimoşi au reuşit să strângă laolaltă scriitori din toate zările limbii române, chiar şi din afara graniţelor, din Serbia şi Republica Moldova.

Scriitori de largă cuprindere, Mihai Stan, George Coandă şi Victor Petrescu sunt cunoscuţi de multă vreme ca pasionaţi „arhivari", specialişti în memorie, păstrători de urme ale trecutului cu precădere târgovişte an. Ei fac parte din categoria acelor oameni, foarte ocupaţi cultural, care găsesc timp, în mod miraculos, pentru înfăptuiri de anvergură. Cartea lor înregistrează traiectul unor împliniri ce pot justifica consistenţa fenomenului literar. Editura Bibliotheca a ajuns să tipărească, în cei 17 ani de existenţă, peste 1000 de volume, dintre care în jur de 300 de beletristică, istorie şi critică literară. Revista „Litere", în cuprinsul celor 160 de numere, a găzduit 398 de colaboratori, fără rabat de la exigenţa critică. Dar începutul a fost cu totul modest, atât pentru editură, cât şi pentru revistă. Poate a fost mai bine aşa, ţinând cont de împrejurările tulburi, de dificultăţile materiale, că s-a pornit de undeva foarte de jos. S-a întărit astfel treptat prin prudenţă o cale. Cât de firav a debutat publicaţia, format „Bilete de papagal" un timp, o spune părintele său literar, criticul Tudor Cristea: „Fără mijloace financiare, dar sperând că se poate, am găsit un format apt de a fi justificat cultural şi am gândit de unul singur primul număr. I l-am rezumat, într-o seară, concitadinului meu, Dumitru Ungureanu, şi am hotărât, scurt, s-o facem. El a procesat la calculatorul propriu materialul şi a completat editorialul cu câteva idei războinice. În rest, articole scrise de

mine, proză scrisă de el, două pagini de poezii ale Ioanei Dana Nicolae, câteva încercări poetice ale unei eleve. Numai 16 pagini, dar o mică bombă. Sau o zădărnicie. Sau o aiureală. Nici eu nu mai ştiu. Trebuie însă să recunosc contribuţia decisivă a celui de-al treilea om, Mihai Stan, directorul Editurii Bibliotheca. El a tipărit revista, preluând ulterior toată latura tehnică şi, în ultima vreme, cea mai mare parte din sarcinile redacţionale". Iată cum, mai apoi, cu prilejul unui moment jubiliar (28 iunie 2008), maestrul Mircea Horia Simionescu – preşedintele de onoare fondator al SST – îşi consemnează entuziasmul, privind colecţia celor o sută de numere: „Puţine din bucuriile lumii întrec în intensitate întâlnirea gândului abstract şi ficţiunii viu colorate cu obiectul, fie acesta statuie sau tablou, fie lucrare sau cuvântare artistică. Colecţia rămânând întotdeauna un al cincilea punct cardinal al spiritului ce evită haosul sau rătăcirea. Am întinsă pe terenul larg al mesei masiva colecţie a revistei «Litere», desfăşurată ca un curcubeu până la inflorescenţă numărului centenar. Izbânda unei idei şi proiectul unei arhitecturi, adunarea ordonată, şi de-o mare varietate de teme, aspecte, talente, încercări artistice şi culturale, lansări de compoziţii şi de nume (mare varietate de trăiri şi afirmaţii inteligent distribuite!) reînvie în fibra mea cea mai intimă emoţia bucuriei vibrante". Noi toţi de la „Litere" am cunoscut privilegiul de a sta în preajma Maestrului. Faima operei sale nu i-a răpit nicio clipă simplitatea, naturaleţea şi nobleţea comportării, căldura comunicării, generozitatea deschiderii către cel de lângă dumnealui. A plecat dintre noi la 18 mai 2011, însă spiritul său tutelar a rămas să ne îndrume mereu.

Greu de rezumat în cuvinte puţine, cartea – o istorie literară – oferă următoarea structură: „Bibliotheca – Litere – Societatea Scriitorilor Târgovişteni sau Gruparea Litere, un fenomen la început de mileniu. Scurt istoric"; „Gruparea Litere în viziunea lumii literare (Jurnal aproape sentimental)"; „Scriitori membri ai Societăţii Scriitorilor Târgovişteni" (dicţionar cu articole în format micromonografic: biografie, evoluţie, cărţi publicate, selecţie de referinţe

[1] Preluare din revista „Litere" nr. 6(159), p. 39.

critice şi opinii privind valoarea); Anexe (acte de constituire a societăţii literare, statutul acesteia, prezenţe ale scriitorilor la târguri de carte, premii literare acordate, contracte de colaborare şi parteneriate cu instituţii publice sau asociaţii ori fundaţii din ţară şi din străinătate în perioada 2006-2013 etc.); Bibliografie. Jocul modular al amplei compoziţii facilitează completări şi adăugiri în vederea unor viitoare şi necesare reeditări, cerute eventual de fenomenul cultural în desfăşurare.

Referitor în special la prezentarea istorică, care deschide cartea oferind încadrare şi perspectivă cronologică întregului, ar fi de semnalat un aspect de „compendium uriaş" (densitate deosebită a conţinutului), fluent însă şi eficient construit. Şi încă, tot aici, întâlnim o mai veche dificultate, piatră de încercare a atâtor istorici, aceea de a rezista ispitei generalizărilor categorice, ignorând o dură sinteză sprijinită pe un număr relativ restrâns de concepte fundamentale. Problema, în cazul de faţă, pare desluşită în bună măsură, pe de o parte prin ponderea materialului documentar şi înmulţirea conceptelor amintite, iar pe de alta, printr-o soluţie viu resimţită de rezolvare inefabilă, supunând o atare interpretare unei obstinate căutări a adevărului ideal.

Meritul deosebit al autorilor constă în faptul că ei au izbutit să pună, ca sub pana unei singure mâini, o anume memorie culturală în contact cu cunoaşterea largă, cu imaginaţia chiar şi, în final, cu articularea discursivă. Bine coordonată, nu a fost, nici vorbă, o întreprindere uşoară, de simplă străduinţă şi onestă competenţă doar. Cum să priveşti înapoi, pentru a păstra, fără dram de nostalgie, cum să fii militant fără nicio urmă de grandilocvenţă, cum să arăţi ceva dintr-un loc aşa cum este Târgovişteа, predestinat a fi oraş al literaturii, fără a ipostazia locul, şi, mai presus de toate, cum să intri într-un dialog cu prezentul, dar şi cu viitorul, fără nicio controversă? Cartea Societăţii Scriitorilor Târgovişteni îşi însufleţeşte bogăţia materialului informativ păstrând deschise şi active tocmai astfel de interogări.

FOTOTECA ProARME

24 aprilie 2013, librăria „Mihail Sadoveanu" din Bucureşti, cu ocazia lansării cărţii *De cealaltă parte a baricadei. Demnitari comunişti în Revoluţia din Decembrie 1989* (Editura IRRD) a lui Viorel Domenico (în centrul imaginii). I-au fost alături, între alţii, generalul Nicolae Spiroiu, profesorul universitar Dumitru Mazilu, preşedintele Ion Iliescu şi revoluţionarul Gelu Voican Voiculescu.

(foto: DanG)

Corespondenţe

Silvia Zabarcencu

despre *Paşi în lut*, de Stella D. Perdix

Am încheiat lectura romanului Stellei D. Perdix – *Paşi în lut*, vol. I, 2012, cu sentimentul că am închis uşa unei case nemaivăzute, o casă volantă care a însoţit-o pe eroina cărţii cu duhul, cu atmosfera ei, peste tot pe unde a purtat-o destinul în acei ani de dinaintea, din timpul şi după cel de-al Doilea Război Mondial. În decorurile paradisiace ale copilăriei, în cele infernale ale războiului, Casa magică pe care a locuit-o cu familia – sau o parte tot mai împuţinată –, rămâne mereu cel mai sigur şi mai inexpugnabil refugiu (deşi cheia de la intrare, agăţată la vedere, invita să fie oricând deschisă, în absenţa stăpânilor, de oricine ar fi vrut să intre pentru un pahar cu apă sau un ceas de odihnă...). Lucrurile păstrate într-o curăţenie şi ordine desăvârşită, nerigide, ci calde şi vii, prin care se exprimau simbolic, generaţiile şi timpurile lor de glorie ori de declin, îmbia la bucuria de a fi împreună fie prieteni, fie necunoscuţi care se contaminau de liantul iubire. Iubirea aproapelui. Mi-a mai atras atenţia modul în care autoarea se adresează la propria persoană în ipostazele de copilă, fată de măritat. Iar din contextul cărţii, eroina principală, autoarea, manifestă o constantă şi o miraculoasă iubire faţă de toate făpturile trecute prin viaţa ei, încât prin prisma celor care le adoră, revarsă asupra lor sentimente copleşitoare care, tot ce ating (observă descrieri) prefac în aur de 24 de karate. O fetiţă, apoi adolescentă, apoi o tânără la superlativul absolut. Iar în situaţiile prin care trece, felul în care descurcă iţele, sunt argumente în favoarea portretului ideal, cărora memoria autoarei, singură, le este martoră. Prin lipsa de echivoc, de îndoială cu privire la actele personajului, prin tonul ferm cu care îi sunt comunicate mişcările şi stările, bănuiesc faptul că s-a urmărit şi o intenţie educativă – binevenită în fond – în rândul tinerilor mai ales, în faţa cărora potecile vieţii de azi, sunt atât de năpădite de hăţişuri (era să zic haşişuri) ş.a.m.d. De altfel, şi celelalte personaje principale ale romanului se decupează pe fundalul timpului evocat, nimbate şi credibile. Ele se fac iubite nu numai de oamenii cu care intră în contact, dar chiar şi de cititor. Arta poetică şi narativă a autoarei îşi arată măiestria în realizarea unor mari tablouri, vaste, care cuprind oameni, case, grădini, porturi, vapoare, biserici, geamii, tablouri antologice din Isaccea, Constanţa, Galaţiul de altădată, Bucureştiul asupra cărora zăboveşti mult, cucerit de ansambluri şi detalii savurând pierdutul parfum... Tot aşa, forţa cu care evocă nopţile de groază trăite în adăposturi sau pe străzile Bucureştiului din timpul bombardamentului din aprilie 1944, dovedeşte şi un talent pe potrivă. Am încercat să descopăr locul pe care îl ocupă Dumnezeu în metafizica autoarei expusă din loc în loc; cred că l-am întrezărit... Iar *Visul din noaptea Bobotezei* e, într-adevăr, o poveste „în oglindă", cum se spune (dezlegarea făcându-se invers), fapt ce se va dezvălui, după câte am înţeles, de-abia în volumul II, în care se va depăna romanul îndelungatei vieţi a autoarei alături de cel ce i-a fost sortit, o lectură care sunt sigură că va fi la fel de captivantă prin valoarea ei narativă, dar şi istorică.

27 aprilie 2013, Bucureşti

Monumentul din Parohia „Sfânta Treime” din Găeşti

de teolog
Bogdan Stoica

Motto:

Pe ostaşii români căzuţi pe câmpurile de luptă pentru apărarea ţării să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa.

Articolul de faţă reprezintă un omagiu adus eroilor din oraşul Găeşti şi din Parohia „Sfânta treime”, căzuţi pe câmpurile de luptă în al Doilea Război Mondial, fiind propus spre publicare cu prilejul împlinirii a 190 de ani de la zidirea bisericii (1823). Mai înainte însă se derulase *Primul Război Mondial* (1916-1918), când, pentru a opri înaintarea trupelor germane către Capitală, 21 de ostaşi s-au jertfit prin curţile din parohiile „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul” şi „Sfânta Treime”. Aceştia au fost adunaţi de enoriaşii parohiilor amintite, care i-au şi îngropat prin grădinile lor. După terminarea războiului, au fost reînhumaţi în cimitirul bisericii, care de atunci a rămas în mentalul colectiv cu denumirea de *Biserica Eroilor*, dar şi-a păstrat hramul de Sânziene. Se mai află acolo şi parcela ostaşilor de toate naţiunile, căzuţi în bombardamente, ori decedaţi în spitalele de campanie sau în unităţile garnizoanei din Găeşti. În memoria acestora s-a ridicat, în timpul guvernării ţărăniste, primul Monument al Eroilor din Găeşti, aflat lângă biserica „Sfântul Ilie”, inaugurat de primarul avocat Eugen Ionescu, la 28 februarie 1932, alături de preoţi, prefectul judeţului, comandantul garnizoanei Târgovişte – generalul Ciubuchi – şi alţi 5.000 de participanţi.[1] Ecoul acestui „răsboi” se va menţine permanent prin străzile parohiei „Sfânta Treime”, care şi-au luat denumirea de la locurile de jertfă ale soldaţilor: *Mărăşti*, *Mărăşeşti* şi *Oituz*.

Studiul cimitirului bisericii „Sfânta Treime” arată că şi o parte dintre cei căzuţi în Primul Război erau din parohie. De pildă, pe o cruce scrie: „Cârstea Vişan, mort pe front 1916–1918”. Din acelaşi studiu regăsim mai mulţi militari din parohia noastră, care nu au luptat în marile războaie, dar peste vremuri au făcut carieră: coloneii C. Georgescu și Dumitru Popescu, sublocotenentul Adrian Licănescu, plutonierul adjutant Gh. Burtan ş.a. Apropiaţi ai Bisericii au fost şi veteranii Dumitru Cruceru, cântăreţ bisericesc mai bine de jumătate de veac şi epitrop pentru o perioadă, Ene Lazăr – membru al Consiliului parohial, care lua cuvântul anual de Ziua Eroilor, Nicolae Vasile, paracliser, şi alţii care au susţinut construirea Monumentului Eroilor în anul 1945. Nu putem să nu amintim faptul că în timpul celui de-al Doilea Război Mondial 1940–1944, în Găeşti şi implicit în parohia noastră au fost primiţi peste 2.000 de refugiaţi din Polonia, Bucovina şi Basarabia, care au fost reintegraţi social încercându-se păstrarea profesiilor pe care le aveau în provinciile amintite, prin redistribuirea la diverse instituţii. O dovadă în acest sens o avem pe o carte bisericească din patrimoniul parohiei „Sfânta Treime”, unde există o consemnare de valoare istorică pe ultima filă: „Cântăreţ I la Parohia din Com. Târnăuca [azi în Ucraina, *n.n.*], jud. Dorohoi în anul pribegiei şi al evacuarei 1944 Mai 14 spre amintire Neculai Al. Buţuricu la această parohie reparty [la Biserica „Sfânta Treime”, *subl. n.*].”[2]

Preotul-poet **Vasile Daia** (1913–2000), licenţiat în Teologie şi Pedagogie, este cel care a avut iniţiativa ridicării monumentului cu un an înaintea transferului de la „Sfânta Treime” – Găeşti, la Biserica „Sfânta Maria” – Ghencea din Bucureşti. La Biserica „Popa Chiţu”, unde va sluji până la trecerea din această lume, va ridica de asemenea un monument, în memoria lui M. Eminescu. La Găeşti locuia pe Str. N. Bălcescu şi a fost Consilier al Primăriei, Profesor şi Confesor al Garnizoanei. Însă „realizarea cea mai importantă a fost slujirea şi mângâierea celor necăjiţi în anii grei ai războiului recompensată cu lacrimi de dragoste la despărţire. A plecat la fel de sărac cum venise. Nu a agonisit nimic în afară de cei doi copii ce i s-au născut acolo: Viorel şi Doina.”[3] Cu toate acestea a făcut mai multe îmbunătăţiri bisericii „Sfânta Treime”: refacerea acoperişului, înnoirea tâmplăriei, închiderea pridvorului ş.a. Din cauza recordurilor pe care le înfăptuia în capitală: cununii în grup de 62 de perechi, catehizări ale şcolarilor în serii de câte 250 de copii, masluri cu 9 preoţi ş.a., „a fost luat în vizor” de Securitate.

Monumentul a fost ridicat în partea de răsărit a Locului Verde din faţa bisericii, la intersecţia străzilor Ştefan Mihăilescu şi Trandafirilor, „loc menit să fie grădină la hotarul între cele trei aşezăminte de cultură şi ridicare sufletească: Biserica «Sfânta Treime», Liceul de băeţi şi Şcoala primară Nr. 2, după ce s’a săpat lac în mijloc unde mai înainte a fost mocirlă.”[4] Spaţiul era înainte de 1945 o mlaştină în care se aruncau gunoaie şi stârvuri, loc pe care s-a amenajat un lac, astupat de Primărie în anii ‘80. S-a împrejmuit cu gard de lemn şi s-au plantat plopi canadieni care în 1964 aveau o înălţime de 20 m. „Autoritatea de stat de atunci cunoscând aportul bisericii Sf. Treime, l-a dat [locul] în proprietatea deplină a bisericii.”[5] S-a sfinţit la 14 octombrie 1945, cu acest prilej semnându-se şi un *Act de Temelie* de către participanţi din care redăm: „Întru aducerea aminte a strădaniilor cu care s’a închis acest loc, Domnind peste poporul român Regele Mihai I, şi păstorind Biserica Ortodoxă Patriarhul Nicodim, fiind Prim Ministru Doctorul Petru Groza, şi

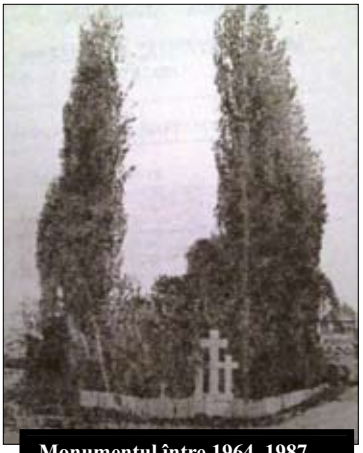
[1] Pe monument apar numele a 2 căpitani, 1 „plotoner major”, 2 „plotoneri”, 10 sergenţi, 9 caporali şi 68 de soldaţi, în total 92 de eroi.

[2] *Catavasier*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Bucureşti, 1940.

[3] *Cuvântul editorului* la pr. Vasile Daia, *Spovedania unui teolog ortodox*, Ed. Tipofin, 2000, p. 7–10. Un volum de versuri cu un scurt *Cuvânt înainte* de Ana Blandiana l-a publicat sub titlul *În dimineţi de sărbători*, Ed. cit., 1997.

[4] *Actul de Temelie* din 14 octombrie 1945.

[5] Pr. Gh. Eremia, *Fişa Locul verde* (1 pag., olograf, la 18 iul 1964), în *Fişele bunurilor parohiale*.

Monumentul între 1964–1987...

Ministru al Cultelor Preotul Constantin Burducea, având cinstea de Protopop al Circumscripţiei Găeşti Preotul Mihail S. Ionescu, iar împreună sujitori cu noi Preoţii Constantin Ştefănescu şi Grigore Erhan [...] m'am străduit şi am pus piatra de temelie a acestei Sfinte Troiţe, eu Preotul Profesor Vasile Daia, parohul Bisericii Sfânta Treime, ca să fie şi de pomenire a slujirii mele la această Sfântă Biserică între anii 1938 şi 1945." A fost sprijinit la ridicarea monumentului de diaconul Gh. Eremia „cu care a adunat banii pentru zidire", maiorul Gh. Stamate „care ne-a dăruit fierul de legătură", primarul Nicu Tănăsescu[6] „de la care am primit acest teren pentru înfrumuseţare şi scândurile trebuincioase la zidire", de credincioşii bisericii „în frunte cu Vasile Cioponea care au cărat materiale şi au dat ajutor cu braţele", şi de mulţi alţi cetăţeni din oraş „care ne-au ajutat cu bani", dar „mai ales de Arcadie Oprescu meşterul ostenitor la zidirea acestui Sfânt monument". „Pe toţi să-i scrie în cartea vieţii şi să-i pomenească bunu Dumnezeu întru împărăţia Sa". Urmează 16 semnături, din care lizibile sunt 13: Primar Nicu Tănăsescu, Pr. Gr. Erhan, Diac. Gh. Eremia, Ierom. Vartolomeu N., C. Toader (viitor epitrop), Badea Pahonţu, Gherăsoiu, Gr. St. Ion, N. Stancu, Arcadie Oprescu, B. Vasile, Vasile Cioponea, Ştefănescu Cristea.

Monumentul este din beton turnat, format din trei cruci (amintind de Sfânta Treime – hramul bisericii) aşezate pe un soclu dreptunghiular. Pe faţada estică a crucii din mijloc, puţin mai ridicată decât celelalte, în partea superioară este înscris anul 1945, iar în partea mediană deviza iezuită cu majuscule: *Ad majorem gloriam Dei / Totul spre slava lui Dumnezeu*. Jos în colţul drept al soclului pe partea estică scrie „Ostenitor Pr. Vasile Daia". Pe partea de apus, tot pe crucea din mijloc, deasupra plăcilor care cuprind numele eroilor, s-au înscris cu majuscule cuvintele: *Jertfa Găeştilor pe Altarul Patriei în Războiul 1941–1945*. Pe monument apare şi numele constructorului – *Maistor Arcadie Oprescu*. Titlul de maistor acordat meşterilor zugravi, pietrari etc. îl regăsim în zonă în finalul pisaniei Bisericii din Răteşti zidită la 1840: „Maistor constructor G. Deaconu", pe mai multe cruci de piatră, pe însemnări ale unor cărţi de cult. Cel mai des apare un anume Varlaam, monah, „cântăreţ de musichie", „maistor de multe ştiinţe", venit de la mânăstirea Cozia la Cobia, care a recondiţionat mai multe *Minee* şi alte cărţi în sec. XIX.[7] Lista celor 54 de Eroi înscrişi pe monument cuprinde: **1 căpitan:** Stancu Ion; **6 locotenenţi:** Stănescu C., Istrate C. D., Bivolaru Iordan, Iordache Ion, Marinescu P., Zerea Marin; **2 plutonieri majori:** Bucur Dumitru, Cristea D. Gh.; **13 sergenţi:** Iordache Alexandru, Iordache Dumitru, Moraru Nicolae, Verdeş Manole, Burtan Constantin, Boiangiu Nicolae, Ionescu B. Constantin, Ioniţă Nicolae, Marinescu Dumitru, Nicolae P. Dumitru, Păduraru Constantin, Răzorea Dumitru, Ştefănescu Gh.; **4 caporali:** Cătăneanu Ion, Gheorghiu Constantin, Iordache Ion, Iliescu Hristea; **4 fruntaşi:** Georgescu Cristea, Muscalu Ion, Neaţă Ion, Rusescu Florea; **24 soldaţi:** Ghenu Marin, Ionescu V. Petre, Rădulescu Ştefan, Ramba Al. P., Tudose Toma, Dumitru D. Gheorghe, Clain C. Nicolae, Efrim C. Dumitru, Georgescu D., Chiţă Dumitru, Ionescu D. Ion, Iona Petre, Nilă Ion, Niţă Virgil, Onel N. Dumitru, Oprea Dumitru, Păduraru Ştefan, Răzorea Savu, Sandu Constantin, Şerban C., Tudorache T., Tache Andrei, Titirigă Ion, Ene Vasile. Majoritatea numelor, care apar în listă aparţin familiilor vechi din parohie: Burtan, Iordache, Verdeş, Marinescu, Rădulescu, Ghenu, Ene etc., care s-au implicat activ în viaţa comunităţii parohiale. Monumentul a fost restaurat, în anul 2007 din grija actualului preot paroh Ioan Stoica, acesta anual, de marea sărbătoare a Înălţării Domnului – Ziua Eroilor, oficiind slujba de pomenire a eroilor, alături de alţi preoţi, în prezenţa cadrelor militare, a veteranilor, profesorilor şi elevilor, oficialităţilor oraşului etc.[8]

...şi în prezent, de Ziua Eroilor

[6] N. Tănăsescu este primul primar comunist după 23 aug. 1944, din 24 ian. 1945, succedând avocatului Ion Gerăsoiu (participant şi el la inaugurarea *Monumentului*), pe care a încercat să-l „detroneze" în diverse rânduri.

[7] Pr. Ilie Gh. Diaconescu, *Materiale documentare istorice la monumentele feudale bisericeşti din Raionul Găeşti, Regiunea Argeş*, în *Glasul Bisericii*, nr. 3–4/1965, p. 266 şi *passim*.

[8] În calitatea sa de administrator al bunurilor parohiale, printre prevederile art. 59–65 ale *Statutului de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române*, EIBMBOR, 2008, se numără şi următoarea obligaţie a preotului paroh:„Să se îngrijească, împreună cu ceilalţi preoţi slujitori şi cu epitropii, de luarea măsurilor pentru întreţinerea, repararea şi restaurarea edificiilor bisericeşti parohiale…".

FOTOTECA ProARME

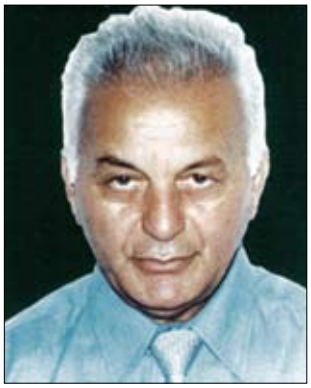
Pentru Rheea Delfi, din redacția noastră, anul 2013 va rămâne unul de referință, de acum fiind studentă la Drept (Universitatea din București). Deși sperăm să nu avem nevoie, un nou profesionist în științe juridice în redacție nu ne strică.

Succes, Rheea, și... nu uita că *acolo, sus, cineva te iubește*!

Echipa *ProARME*

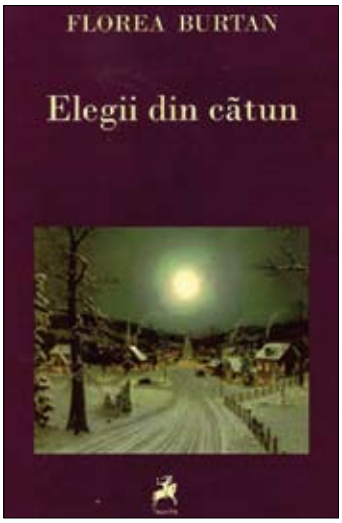
Cronică de carte

Farmecul elegiilor din cătun

de **Ion Georgescu**

În 2011, la apariția celei de-a zecea cărți semnate de poetul **Florea Burtan** – *Partea mea de târziu* –, scriam în cronica „Flacăra lirică a iubirii eterne” că autorul, „ca nimeni altul în lirica românească a contemporaneității noastre zbuciumate, a cântat iubirea în versuri de un clasicism elevat, ținând-o înflorită etern”. În ultima parte a lui 2012, lansează în câmpul literar a unsprezecea lucrare de zboruri lirice, scoasă la Editura Tracus Arte din București. A numit-o modest și esenian **Elegii din cătun** și a împărțit-o echilibrat în două structuri: „Ceremonii” și „Pedepsele”. Consecvent crezului său artistic din cărțile anterioare: *Flaut pe răni*, *Valea Plângerii*, *Triumful disperării*, *Poeme de dor*, *Obsesia labirintului*, *Poeme de odinioară* și *Partea mea de târziu*, Florea Burtan își construiește poemele din noua sa carte pe același principiu imbatabil al clasicismului, din trei sau patru catrene supuse inefabilului inspirație și trudei artistice, mereu credincios conceptului lui Paul Verlaine: „De la musique avant toute chouse”. În același timp, are femeia permanent în centrul actului creator, femeia eternă, „ființa diafană și eterică, celestă și telurică, femeia în care visătorul și-a contopit toate iubirile vieții sale”. În poemul inițial „Crapă somnul în grinzi”, elementele ușor elegiace se țes în pânza melancoliei generate de curgerea ireversibilă a timpului, de nostalgiile care macină sufletul uman: „Se așterne de iarnă, crapă somnul în grinzi,/ Vântul copleșește statui, cu palmele goale,/ Rănile stau la taifas cu cei suferinzi,/ Singurătatea duce în brațe o vale”. Personificarea amplifică emoția artistică: vântul cioplește statui, rănile stau la taifas, singurătatea duce în brațe o vale, întunericul și-a pus veșminte obosite. În cenușiul elegiei apare însă o breșă, un strop de lumină, prin invocația retorică îndreptată spre iubita sa: „E vremea, iubito, să vii și să-mi spui? O vorbă măcar, un început de poveste”. Ca în „Lacul” eminescian, dialogul închipuit are loc și în poemul „Bolnav de lumină”: „Se înserează, iubitor, somnul clatină arborii reci,/ Lupii înstrăinării au îmbătrânit pe poteci.” La fel în „Văpaie de crini”, în „Iarna din cuvinte” și în multe altele: „Miroase a iarnă, iubito…”: „Din visul meu, iubito, n-ar trebui să pleci”. Lexicul elegiac e frecvent în tot câmpul poetic, justificând apartenența pieselor la specia liricii intime: mohorâtă scrisoare, odăile reci, se moare să plâng, rănile mele, grădina amară, paradă, odăile frigului, securile mușcă iarba uscată, noaptea devastată, purtătorii amare ninsori, mormane de oase, scânduri umbra zăpezii s-a învinețit și multe altele ce semnalată și de scriitorul Horia Gârbea pe întoarce în creația sa la stanița copilăriei, la cătunul natal, fapt ce ne poartă cu gândul n-a mai trecut demult prin cătun,/ Veștile au îmbătrânit”); „În odaie miroase a vin cătun” („Focul mușcă lacom”). Iubita, așa inspirației, farul existenței interioare a cenușii, melancolia vârstei, îl scoate din piesă într-o odă închinată ei, o adevărată umblai/ Pe apele de crini, prin margini de rămâneau fără grai.// Erai toată un cântec, prisos,/ Cobora, fericit, un tărâm luminos,/ („Adu-ți aminte”). O elegie în toată puterea a cărții: „M-am pregătit”. O redăm integral: „Luați-mă și pe mine, cu voi,/ Puneți-mi pe trup misterioasa armură,/ Să mă ferească de geruri și ploi,/ Când voi fi rânduit la tortură!// M-am pregătit îndelung, am urcat/ Muntele sfânt, de o mie de ori,/ Sângele mi l-am lăsat cercetat/ De înfrigu ratele splendori.// Sunt gata de drum, am închis/ Ușile care dau înspre moarte,/ Viețile noastre, cu migală, le-am scris/ În această candidă carte.// Pădurile și-au dus rădăcinile-n cer,/ Plângând după bunul pământ,/ Eu încă mai cred și mai sper/ Să facem, cu toți, acel legământ.// Bate vânt, arena-i pustie,/ De pe ziduri coboară ultimul lanț;/ Sunt gata de drum, dar nimeni nu știe/ Că mă duceți, ferecat, la Bizanț.”

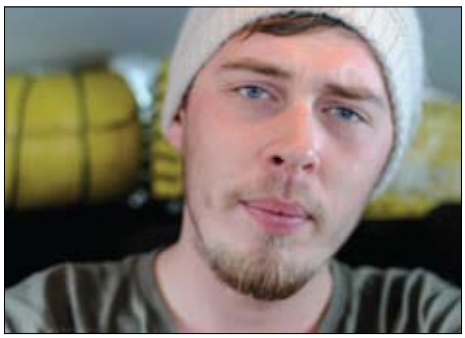

Cu fiecare poem oferit cititorilor în cartea *Elegii din cătun*, scriitorul teleormănean Florea Burtan dăruiește căutătorilor de frumos o parte din inima sa. În întregul ei, lucrarea, de condiție elegiacă, este ca o toamnă plină de melancolie, de nostalgii, dar împodobită de nori argintii trecători și de lumina îndrăzneață a crizantemelor.

Valeriu Ciprian Mihail Anghene

A absolvit Liceul de artă „Hariclea Darclée” din Brăila, secția Design. Studii în curs la U.S.A.M.V. București, secția Peisagistică.
A expus lucrări de linogravură încă din școala generală și a participat la câteva concursuri, „dar nimic semnificativ”, după cum declară.
Este „o steluță în devenire”.

Karola Kim

Grafica: *Octavian Covaci*

Către Spațiul Schengen
Zburdă România,
De parcă de asta
Ține veșnicia.

Spațiu-acesta însă
Nu-i lucru curat,
Cu cât mai aproape-i
Și mai depărtat…

Într-o zi, probabil,
Îi vom bate-n ușă,
De nu vom ajunge
Scrum alb și cenușă.

D.G.